

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra občanské výchovy a filosofie

Aktuální problémy evropské unie

(Actual Problems of European Union)

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Milena Tichá, CSc.

Autor bakalářské práce: Vít Žiga

Heřmanice 123, 509 01 Nová Paka

Obor studia: Dějepis a Základy společenských věd

Forma studia: prezenční

Rok dokončení práce: 2017

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury.

Prohlašuji, že elektronická verze bakalářské práce je identická s její tištěnou podobou.

V Praze dne 20. 4. 2017

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí své bakalářské práce PhDr. Mileně Tiché Csc. za trpělivé vedení a řadu užitečných rad.

Anotace

Anotace v českém jazyce

Hlavním cílem této bakalářské práce je poukázat na aktuální problémy, se kterými se Evropská unie potýká. Každý z těchto problémů práce popisuje a analyzuje. Zaměřuje se především na ekonomické aspekty problémů Evropské unie. Hlavním tématem této práce je řecká dluhová krize. Příčiny ekonomických problémů nikdy nejsou bezprostřední, proto se práce nejprve stručně zabývá historickým vývojem Řecka a především na ekonomicko-politický vývoj v posledních letech, který přispěl ke vzniku současné krize. Cílem práce není hodnotit Evropskou unii jako takovou, ale pouze poukázat na množství problémů, které má a které je třeba řešit.

Anotation in english

The main aim of this Bachelor's thesis is to point out the current problems the European Union tackles. Each of these problems is described and analyzed in the thesis. It focuses especially on the economic aspects of the problems the European Union has. The main topic of the thesis is the Greek debt crisis. The causes of economic problems are never immediate; that is why the first part of the thesis briefly discusses the history of Greece, in particular the economic-political development of the last years, which contributed to the emergence of the current crisis. The aim of the thesis is not to evaluate the European Union itself, but only to point out the numerous problems it has that need to be dealt with.

Obsah

Charakteristika Evropské unie a jejích hlavních cílů	7
Historie Evropské unie	7
Cíle Evropské unie	10
Vymezení klíčových problémů Evropské unie	11
Rozšiřování Evropské unie.....	12
Smlouva o ústavě pro Evropu	15
Přistěhovalectví	17
Byrokracie	20
Jazyky.....	22
Deficit demokracie	22
Nejednotná zahraniční politika.....	23
Nejednotná ekonomická síla zemí EU	23
Pokračující ekonomické potíže	24
Vzestup anti-evropských a euroskeptických politických stran	25
Nedostatek strategické vize a silného vedení	26
Zvýšené rozhořčení a snížená solidarita.....	26
Rozhodnutí Velké Británie vystoupit z EU.....	27
Migrační krize	28
Boj s terorismem	34
Řecko.....	36
Historie Řecka	36
Pravěk a antika	36
Nadvláda Osmanských Turků	37
Vznik současného řeckého státu	37
Příčiny současné krize	38
Obecné příčiny (stručně)	38
Konkrétní příčiny (podrobně).....	39
Současný stav	40
Závěr	44
Seznam literatury	45

Charakteristika Evropské unie a jejích hlavních cílů

V této kapitole nastíním historii Evropské unie a stručně shrnu a rozeberu její cíle.

Historie Evropské unie

Počátky Evropské unie se obvykle uvádějí mezi lety 1945 – 1960, tedy hned po konci druhé světové války. I když více, či méně úspěšné pokusy o evropskou integraci můžeme nalézt i hlouběji v historii. Už český král Jiří z Poděbrad (1462) mluvil o smlouvách mezi evropskými zeměmi. Důvody ke vzniku Evropské unie byly ve středověku a jsou i dnes úplně stejné. A to snadnější ekonomická spolupráce a snaha zabránit válkám v Evropě, které byly ve středověku a i v novověku velmi časté a velmi decimující. Vrcholem samozřejmě byli světové války, díky nimž si Evropa uvědomila, že se musí vytvořit nějaká jednotná organizace, aby se nic podobného neopakovalo.

Počátky evropské integrace v dnešním slova smyslu můžeme nalézt v padesátých letech dvacátého století, když vznikla organizace **Evropské společenství uhlí a oceli** (ESUO). Tato organizace vznikla, aby se zabránilo další válce mezi Německem a Francií. Formálně vznikla podepsáním Pařížské smlouvy 18. dubna 1951 a vstoupila v platnost 23. července 1952. ESUO sdružovala celkem šest států. Kromě Spolkové republiky Německo a Francie se jejími členy stala také Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko. Tato smlouva platila padesát let, její platnost tedy skončila 23. července 2002. Po vypršení smlouvy byla celá ESUO převedena na Evropské společenství smlouvou v Nice.

V roce 1957 byly podepsány římské smlouvy, na jejichž základě vznikla dvě nová společenství. **Evropské hospodářské společenství** (EHS) a **Evropské společenství pro atomovou energii** (Euratom). Tyto smlouvy vstoupily v platnost 1. ledna 1958 a jejich signatáři byli Spolková republika Německo, Francie, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko. Tyto smlouvy se považují za základ budoucí Evropské unie. Zakládajícím státům se v dalších letech po ekonomické stránce daří dobře. Hospodářství je na vzestupu a díky společnému kontrolování produkce potravin dochází dokonce k přebytkům. A obchodu se daří díky zrušením cel mezi těmito státy.

K prvnímu rozšiřování stávajícího společenství dochází 1. ledna 1973. Evropské společenství se rozrůstá o tři státy. Dánsko, Irsko a Spojené království. V 70. letech dochází v západní Evropě k mnohým změnám. Nejprve se Evropa musí vypořádat s energetickou a

následně i hospodářskou krizí, způsobenou arabsko-izraelskou válkou v roce 1973. A následně svržením Salazarovy diktatury v Portugalsku a Frankovou smrtí ve Španělsku se hrouť poslední pravicové diktatury v Evropě. Tyto země se navíc zavazují k demokratické vládě, což je důležitý krok k budoucímu členství těchto zemí v EU.

V 80. letech dochází k dalšímu rozšiřování EU. Nejprve 1. ledna 1981 se přidává Řecko a 1. ledna 1986 se připojuje Španělsko a Portugalsko. Čímž se počet členů zvýšil už na dvanáct. V této době řeší EU problémy s obchodem. Ačkoliv obchod probíhá už od roku 1968 bez cel, je brzděn rozdílnými předpisy na vnitrostátní úrovni. EU se snaží tyto překážky odstranit Jednotným evropským aktem z roku 1986. To ovšem zvyšuje pravomoci evropského parlamentu na úkor státních vlád. Jelikož jsem student, nemohu zapomenout na program Erasmus, který v této době vzniká. Tento program umožňuje studentům studovat v zahraničí a to až po dobu jednoho roku.

Na konci 80. a na počátku 90. let dochází v Evropě k velkým změnám. Především ve střední a východní Evropě, kde dochází k rozpadu komunistických režimů. K pádu komunistických režimů dochází v Polsku, Maďarsku a Československu. V roce 1989 dochází k pádu berlínské zdi a ke sjednocení Německa.

V roce 1991 dochází k rozpadu Jugoslávie a k občanské válce mezi Chorvaty, Srby a muslimy. V témže roce dochází k rozpadu SSSR a vzniku nástupnických států.

7. února 1992 je podepsána Maastrichtská **Smlouva o Evropské unii** s platností od 1. listopadu 1993. Maastrichtská smlouva vytvořila novou politicko-hospodářskou strukturu EU. Tvořenou třemi pilíři. Do prvního pilíře patří evropská společenství, do druhého společná zahraniční a bezpečnostní politika a do třetího pilíře patří policejní a justiční spolupráce.

Od 1. ledna 1993 má EU jednotný trh jasně definovaný svobodou volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu.

1. ledna 1995 se EU rozšiřuje o další tři země. O Rakousko, Finsko a Švédsko. Počet členských zemí tím stoupá na patnáct.

1. ledna 1999 dochází k zavedení Eura jako jednotné společné měny. Nejprve pro bezhotovostní transakce, později dojde k ražení skutečných mincí a tisku bankovek. Ze stávajících patnácti členů se Euro rozhodlo přijmout dvanáct zemí. A to Německo, Francie,

Itálie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Rakousko, Španělsko, Portugalsko, Finsko, Irsko a Řecko (až 2001). Dánsko, Švédsko a Spojené království se rozhodlo ponechat si své měny.

V roce 2002 dochází k již zmíněnému ražení a tisku Euromincí a Eurobankovek. Zajímavostí je, že každá země si razí své mince a tiskne své bankovky. Bankovky jsou všechny stejné, ale mince jsou rozdílné podle toho, ve kterém státě byly vyraženy. Přední strana mincí je společná pro všechny země. Je na ní uvedena hodnota mince. Na zadní straně je ovšem zvláštní národní emblém, podle toho, kde byla mince vyražena. Samozřejmě že všemi mincemi se dá platit ve všech zemích eurozóny.

1. května 2004 se EU rozšiřuje o největší počet zemí. A to o deset. Tyto státy jsou Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Celkový počet členských států se zvyšuje na dvacet pět. Vstupem těchto zemí se Evropská unie rozšířila i do východní Evropy. Vstup těchto zemí je však spojen s celou řadou problémů. Tyto státy nedosahují takové hospodářsko-ekonomické úrovně, jako jejich západní sousedé. A rozdíly mezi jednotlivými zeměmi EU jsou nyní obrovské.

29. října 2004 všech dvacet pět států podepisuje Smlouvu o Ústavě pro Evropu. Cílem této ústavy je zlepšit demokratické rozhodování.

K dalšímu rozšíření Evropské unie dojde 1. ledna 2007, kdy se připojí Bulharsko a Rumunsko.

V téže roce dojde také k podepsání Lisabonské smlouvy, která doplňuje předchozí smlouvy. Lisabonská smlouva má posílit demokracii, transparentnost v EU a umožní jí efektivně řešit globální otázky, především klimatické změny, bezpečnost a trvale udržitelný rozvoj. Všech dvacet sedm členských států tuto smlouvu ratifikuje a tak vejde 1. prosince 2009 v platnost. Posledním členským státem, který ji ratifikoval, byla Česká republika. Tehdejší prezident Václav Klaus ji nejprve odmítal podepsat. Podle Klause tím Česká republika ztrácí svoji suverenitu. Avšak pod tlakem jak vlády a parlamentu tak i ústavního soudu nakonec podepsal.

Od roku 2008 se nejenom Evropa, ale i celý svět musí vypořádat s velkou finanční krizí, vzniklou v USA kvůli hypotečním úvěrům. Následky této krize byly obrovské a trvají dodnes. Tato krize naplno ukázala rozdíly mezi jednotlivými státy EU a jejich schopnost pružně reagovat na změny trhu. Některé státy dokázali zareagovat včas a tak dopady krize nebyly tak katastrofální. Ne všem se to ale povedlo. Jedním příkladem za všechny, které krize zasáhla

velmi silně, je Řecko. Jeho zadlužení se i dnes rovná 160% ročního HDP a vzniklá situace se řeší pomocí půjček, které zadlužují tento stát stále více a více.

Cíle Evropské unie

Obecné a ty původní cíle Evropské unie by se daly rozdělit do tří základních skupin. Jsou to vojensko – bezpečnostní, ekonomické a politické cíle.

Jak jsem již psal na začátku své práce, snaha zabránit dalšímu konfliktu jako byla druhá světová válka, byla hnacím motorem vzniku Evropského společenství uhlí a oceli. Tato organizace měla jasný cíl. Přes ekonomickou spolupráci zabránit další válce mezi Francií a Německem. Na toto společenství postupně navazují další jako EHS a Euratom. Postupně roste počet členů a ekonomická integrace mezi nimi se neustále prohlubuje. Dnes se může zdát, že vojenská spolupráce postupně ztrácí svůj smysl. V Evropě jsou jednotlivé státy tak propojeny, že válka mezi nimi je velmi nepravděpodobná. Avšak evropská vojenská spolupráce má nový cíl. Tento nový cíl přirozeně navazuje na ten původní a odvíjí se od integrace jako takové. Bránit Evropu (EU) jako celek před vnějšími státy. V dnešní době je velmi aktuální otázka společné evropské armády, která by mohla čelit hrozbám ze strany Ruska, které má v Evropě své zájmy a také nově vzniklého „státu“ IS. Islámský stát (původně ISIS – Islámský stát v Iráku a Levantě) sice válčí pouze na blízkém východě, avšak z dlouhodobého hlediska jeho plány zahrnují dobýt nemalou část Evropy. Podle mapy zveřejněné islámským státem by chtěli připojit území dnešního Španělska, Portugalska, Řecka, Bulharska, Rumunska, Maďarska, Srbska, Slovinska, Chorvatska, Černé hory, Makedonie a dokonce i Rakouska. V dnešní době je tento cíl pouze utopistickou myšlenkou. Islámský stát dnes rozhodně nemá prostředky k tomu, aby mohl ohrozit Evropskou unii jinak než občasnými teroristickými útoky. Zdůrazňuji, že dnes nemá prostředky. Pokud západní státy zůstanou k této hrozbě lhostejné, jak se to děje dnes je možné, že v budoucnu by nás to mohlo mrzet. Vždyť ve 20. a 30. letech 20. století si západní státy mysleli, že Adolf Hitler je blázen, a že nepředstavuje hrozbu.

Toto byly ty hlavní a obecné cíle Evropské unie. Dále je zde mnoho konkrétnějších cílů, kterých se EU snaží dosáhnout. Jako příklad zde uvedu pět cílů, které si EU dala do roku 2020.

1. Zaměstnanost

- zaměstnat 75% osob ve věku 20 – 64 let

2. Výzkum a vývoj

- investovat do výzkumu a vývoje alespoň 3% HDP Evropské unie

3. Změna klimatu a udržitelné zdroje energie

- snížit emise skleníkových plynů o 20-30% ve srovnání se stavem v roce 1990
- zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na 20%
- zvýšit energetickou účinnost o 20%

4. Vzdělávání

- snížit míru nedokončení studia pod 10%
- dosáhnout ve věkové kategorii 30 – 34 let alespoň 40% podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva

5. Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení

- snížit alespoň o 20 milionů počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na její hranici.

Vymezení klíčových problémů Evropské unie

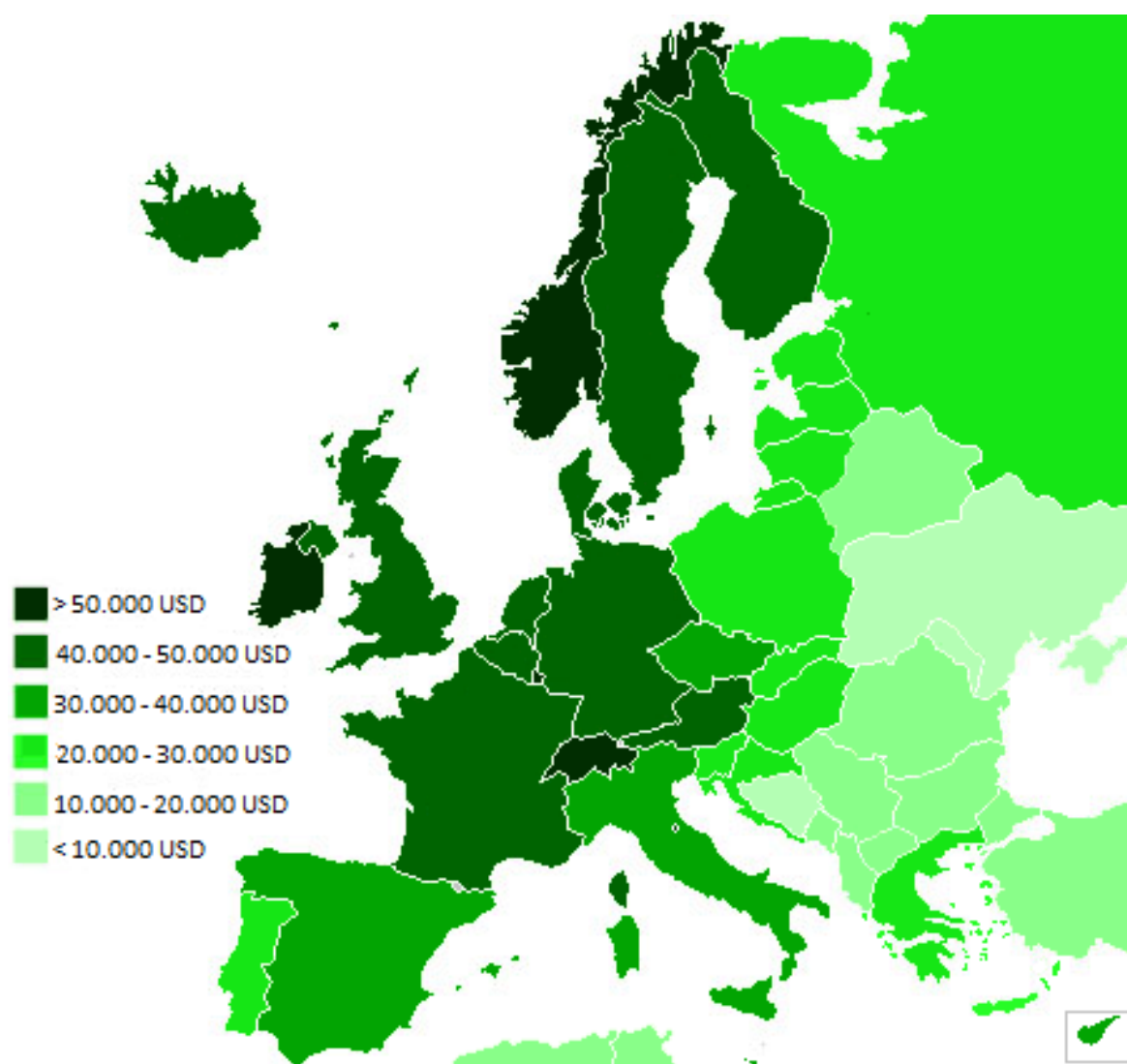
V této podkapitole se pokusím sepsat všechny důležité problémy, s nimiž se EU potýká. Stručně popíši jejich příčiny, následky a u některých nastíním možné řešení, které různé ekonomové nabízejí.

Rozšiřování EU, ústava, přistěhovalectví, byrokracie, jazyky, deficit demokracie, nejednotná zahraniční politika, nejednotná ekonomická síla zemí EU, euro, vystoupení z EU, multikulturalismus, Řecko, ekonomické problémy, vzestup anti-evropských a euroskeptických politických stran, nedostatek strategické vize a silného vedení, zvýšené rozhořčení a snížená solidarita občanů EU, rozhodnutí Velké Británie o vystoupení z EU, migrační krize a boj s terorismem.

Rozšiřování Evropské unie

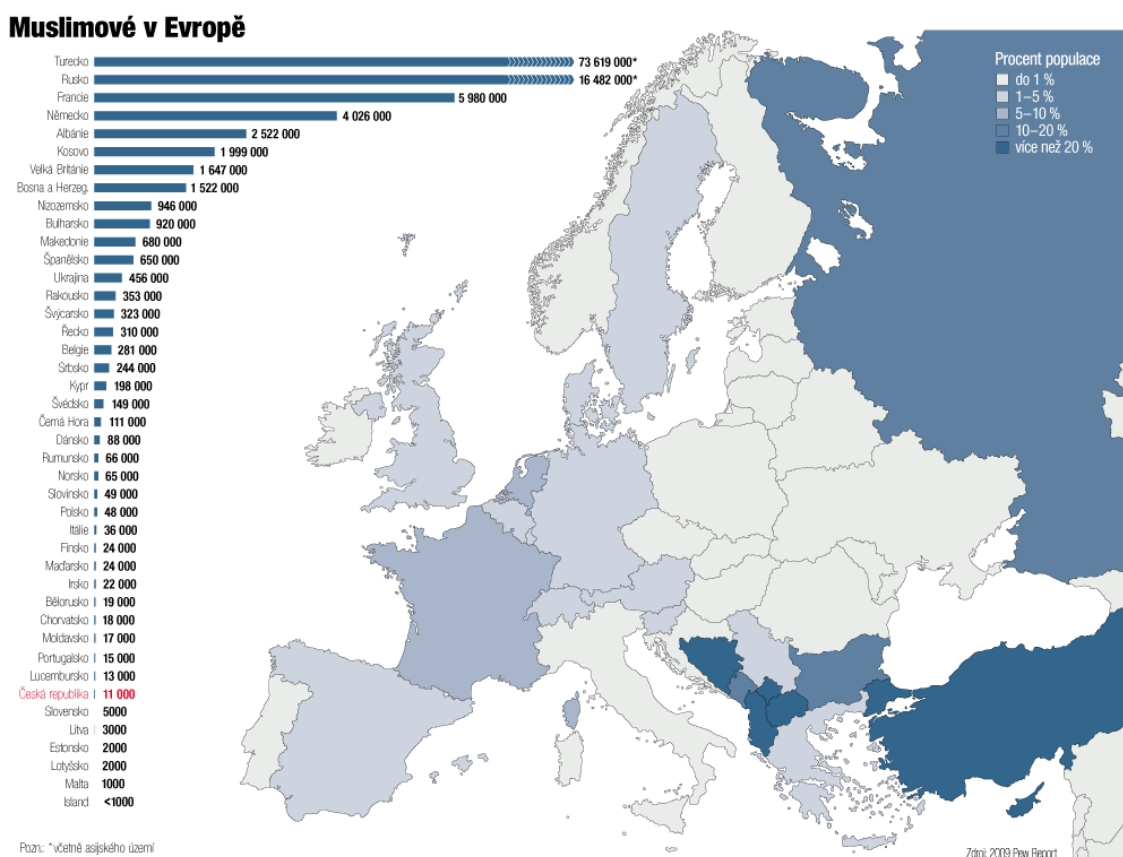
Jako první problém bych zde uvedl problém s rozšiřováním EU. Evropská unie se rozšiřuje neustále. Od vstupu České republiky do EU v roce 2004 spolu s dalšími devíti státy uplynulo dvanáct let. Za tuto dobu se počet zemí zvýšil o další tři. Jsou to Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko. Již delší dobu se také diskutuje o přijetí dalších států. V současnosti probíhají přístupová jednání s Černou Horou, Srbskem, Tureckem a Islandem. Dále Makedonie má kandidátský status. Bosna a Hercegovina, Kosovo a Albánie mají status potenciálních kandidátů. To je dalších osm nových států, které možná přibudou do Evropské unie. Tyto státy, stejně jako všechny ostatní mají odlišnou kulturu, zvyklosti, ekonomickou sílu, stabilitu a dokonce i náboženství. *Na obrázku 1 můžeme vidět nerovnoměrnou ekonomickou sílu evropských zemí, včetně nových kandidátů. (údaje k roku 2014)*

Obrázek 1

Na obrázku 2 bych rád ukázal rozdílnost náboženství v Evropě. V EU byla otázka náboženství znovu otevřena v posledních měsících v souvislosti s uprchlickou krizí a teroristickými útoky. Tyto útoky spáchali muslimové a veřejnost podporovaná médii z toho viní všechny muslimy. Každý muslim je najednou potencionální terorista. Muslimové, kteří zde po několik desetiletí bez problému žijí, mají nyní problémy a zbytek společnosti se na ně dívá „skrz prsty“. Obrázek 2 ukazuje počet muslimů žijící v jednotlivých evropských zemích plus jejich procentuální zastoupení. (údaje z roku 2009)

Obrázek 2

Je správné přijímat do EU každý stát, který leží svým územím v Evropě? A musí ležet v Evropě celým svým územím nebo stačí pouze část. A jak velká to musí být část. Turecko leží v Evropě pouze třemi procenty své rozlohy. Můžeme ho tedy považovat za evropský stát? Má Turecko stejnou historii, kulturu a tradice jako ostatní evropské státy? A co další státy, které leží v Evropě. Třeba Rusko nebo dokonce i Kazachstán leží částečně v Evropě. Měly by se tyto státy připojit k EU?

Na první pohled je rozšiřování Evropské unie z ekonomického hlediska dobré. EU se otevírají nové a nenasycené trhy, do kterých je možno levně vyvážet zboží, po kterém je vysoká poptávka. To vede k lepší ekonomické situaci v EU. Jedním z dlouhodobých cílů EU je ekonomická stabilita jak celé EU, tak i jednotlivých členských zemí. Jak je ale možné dosáhnout stability, když se ve volné ekonomické soutěži utkají dva nerovnoměrně silné státy. Jakou šanci mají malé a křehké ekonomiky, když se mají utkat s ekonomikou třeba Německou. Místní firmy zkrachují, protože obyvatelům se vyplatí kupovat si levnější a kvalitnější výrobky z Německa a dalších silných států. To vede k nezaměstnanosti, zhoršeným sociálním podmínkám a celkovému úpadku státu. Obvyklé řešení EU na tuto situaci je půjčit danému státu peníze na politicko-ekonomické reformy. To ovšem vede k dalšímu zadlužení daného státu a jeho věřiteli se stávají ti silní jako je třeba Německo. Dostáváme se zde do začarovaného kruhu. Tato situace je nejlépe doložitelná příkladem z Řecka, které je v tomto bludném kruhu uvězněno velmi pevně. Řecku se budu věnovat později. Ovšem toto není případ pouze Řecka. Další převážně jižní státy jsou v problémech a mají nakročeno ke stejnému osudu, jaký potkalo Řecko. Podle mého názoru je rozšiřování EU dobrá věc. Ovšem nemělo by se to uspěchat. EU už je dostatečně velká, silná a stabilní, aby mohla konkurovat silným ekonomickým uskupením, jako jsou NAFTA, MERCOSUR, APEC a další. Příliš zbrklým rozšiřováním může více ztratit než získat. Systém kontroly připravenosti vstupu určitého státu do EU je v dnešní době nedostatečný. Dále zde chybí účinný mechanismus, jak potrestat ty státy, které již jsou členy EU a přesáhnou limity stanovené EU. Pokusy zavést tyto postihy zde byli, avšak jsou neúčinné, protože první, kdo překročil limity, nebylo Řecko, ale Německo.

Toto byli ty ekonomické důvody, proč přijímat nebo nepřijímat další státy do Evropské unie. To ovšem nejsou jediné důvody. Měli bychom zvážit i kulturní a třeba i náboženské důvody. My v EU přistupujeme k náboženství tolerantně. Necháme každého věřit, čemu chce a nikdo nevnučuje svoji víru ostatním (alespoň oficiálně). Ovšem ne všechny společnosti a všechna náboženství sdílejí tuto toleranci. Je proto namístě otázka jestli vůbec existuje nějaké společná evropská kultura nebo evropské náboženství. Co z člověka dělá Evropana? Je to jazyk, víra, národní pokrmy atd. To asi ne. Češi jsou typičtí tím, že pijí pivo. Čech, který nepije pivo, není pravý Čech? Jazyk v Evropě máme také každý jiný a bylo tomu tak vždy. Zrovna také náboženství. Po dlouhá staletí se zde vyskytovaly křesťanství katolické, protestantské i pravoslavné. Stejně jako židovské a na částech Evropy

i islámské náboženství. (viz obrázek 2) V historii byl tento multikulturalismus příčinou mnoha válek. Doufejme, že jsme se již poučili a nic podobného se nebude opakovat.

Smlouva o ústavě pro Evropu

Jedná se o návrh, společného právního základního dokumentu států EU, jehož cílem je nahradit velké množství smluv, kterými jsou jednotlivé státy svázány dohromady. Návrh ústavní smlouvy byl zveřejněn 18. července 2003 a po dlouhých jednáních byl podepsán 29. října 2004 v Římě. Za českou republiku ji podepsal tehdejší premiér Stanislav Gross a ministr zahraničí Cyril Svoboda. Tato nová smlouva (ústava) měla nahradit Maastrichtskou smlouvu a Smlouvu o založení Evropského společenství. Návrh ústavní smlouvy je velmi dlouhý. Má celkem čtyři části s celkem 448 články. Tato nová ústava má 852 stran, což není málo i pro zkušeného právníka. Václav Klaus tuto smlouvu shrnul do deseti jednoduchých bodů, které zde pro snadnější pochopení uvedu.

1. Evropská unie se stane státem a bude mít všechny základní rysy státu. Bude mít svou ústavu, své občany, své území, svou vnější hranici, svou měnu, svého prezidenta, svého ministra zahraničních věcí atd. Bude mít vlastní vlajku, hymnu a státní svátek. (Některé z těchto věcí již existují dnes, ale jiné jsou tímto dokumentem teprve zakládány nebo výrazně posilovány.)

2. Dnešní členské státy se budou v tomto nově vzniklém státě sice i nadále jmenovat jako dosud, ale ve skutečnosti budou svými pravomocemi jednotlivé členské státy pouhými regiony nebo provinciemi. Prezident republiky bude evropskými úředníky i nadále zdvořile osločován „pane prezidente“, ale „evropské směrnice“ budou prováděny bez ohledu na jakékoliv domácí státní orgány.

3. Ústava státu Evropská unie bude nadřazena ústavám jednotlivých členských států. I celý právní řád Unie bude nadřazen právním řádům členských států.

4. Sám termín „ústavní smlouva“ je nepřesný a pouze dočasný. Smlouvou mezi suverénními státy bude tento dokument jen do té doby, než bude v členských státech – jako smlouva – ratifikován. Pak se tento dokument stane skutečnou ústavou.

5. Oslabuje se – v dnešní, tedy staré EU dosud dominantní – koncept „sdílení suverenity“ a místo toho vzniká suverenita nová, celoevropská. V nové EU členské státy ztratí definitivně své výlučné právo tvořit si své vlastní zákony.

6. Občané jednotlivých členských států se stanou občany státu Evropská unie, s právy a povinnostmi přímo vůči institucím tohoto evropského státu. Že jde o stát, je zřejmé – je možné být jen a jedině občanem státu, není možné být občanem mezinárodní organizace.

7. Členské státy budou moci vykonávat jen ty pravomoci, které jim ústava EU ponechá, nikoliv opačně, což bylo původní myšlenkou evropské integrace. Odvozené (sekundární) právní akty EU budou nadřazeny původním (primárním) právním aktům členských států. Dochází k obracení toho, co je primární a co sekundární.

8. EU, nikoli členské státy, bude ve své výlučné pravomoci uzavírat většinu mezinárodních smluv s jinými státy. Členské státy budou moci se zahraničím podepisovat jen takové smlouvy, které „bezvýhradně podporují společnou zahraniční a bezpečnostní politiku Unie“.

9. Ústavní smlouvou se v hlasovacích procedurách snižuje váha menších členských států, tedy i České republiky (oproti dnešnímu stavu, vycházejícímu ze smlouvy z Nice).

10. Unie může tzv. „doložkou flexibility“ a tzv. „překlenovací doložkou“ sama sobě rozšířit pole své působnosti. I ty oblasti rozhodování, v nichž členským státům zůstane do budoucna právo veta, mohou být v libovolné chvíli převedeny pod většinové hlasování (stačí, aby s tím jednomyslně souhlasili prezidenti nebo premiéři zemí EU, nemusí o tom tedy rozhodovat národní parlamenty, o souhlasu občanů ani nemluvě).¹

Václav Klaus zde pěkně shrnul všechny nevýhody této evropské „ústavy“. Jako jediné výhody bych viděl snad rychlejší a hlavně společné rozhodování. EU by postupovala jednotně proti vnějším hrozbám ať už ekonomickým, tak i vojenským. I když o rychlosti evropských institucí by se dalo diskutovat, výsledná jednota by mohla být velmi prospěšná. Evropská ústava však ztroskotala v bodě 4. Byla sice podepsána, avšak musela být ještě ratifikována. V některých státech o ratifikaci rozhodly parlamenty, jinde byla vypsána referenda a v některých státech se ratifikace vůbec neprojednávala. Proces ratifikace skončil ve chvíli, kdy smlouvu o Ústavě pro Evropu odmítla v referendech Francie a Nizozemsko (dva z šesti zakládajících států). Od této chvíle žádný ze států tuto smlouvu neratifikoval. V roce 2007 však Německo za svého předsednictví přišlo s návrhem Reformní smlouvy, která převzala podstatnou část neratifikované ústavní smlouvy a

---

¹ Václav Klaus: evropská integrace bez iluzí str. 40 - 43

zapracovala ji do stávajících základních smluv EU. Tímto krokem se podařilo obejít nutnost referend ve většině států.

Přistěhovalectví

Migrace lidí z jedné země do druhé je zcela přirozená věc. V různých formách provádí lidstvo od nepaměti. Příčiny proč se lidé stěhují, mohou být různé. Ekonomická situace (v jiné zemi se budu mít lépe), bezpečí (pokud na území mého státu probíhá nějaký vojenský konflikt), rodina, obchod, vzdělání, klimatické podmínky atd. Je logické, že lidé preferují silné, bohaté, vyspělé země před chudými. Evropa byla téměř vždy centrem vzdělanosti. Nacházeli se zde ty nejvyspělejší a nejbohatší státy, tudíž do Evropy vždy proudilo množství imigrantů. Pokud tento proud je slabý a neměnný, nečiní zdravé a silné společnosti potíže. Nově příchozí se postupně seznámí s místními zvyky, jazykem a tradicemi, najdou si práci a bez problému zapadnou mezi místní obyvatelstvo. Za několik generací jejich potomci už ani třeba nevědí, že jejich rodina má kořeny zcela jinde. Problém s přistěhovanci může nastat ve dvou případech. První je, že proces začlenění neproběhne dobře. Toto může být způsobeno špatnými poměry v zemi, špatnou imigrační politikou nebo jakoukoliv jinou krizí. Přistěhovanci „berou“ místním práci, protože pracují levněji, to vede ke zhoršení vztahů mezi místními a imigranty a v extrémním případě může vést až k rasové (cizinecké) nesnášenlivosti a antisemitismu. Druhý případ nastane v situaci, že z nějakého důvodu (př. válka) je imigrantů tak velké množství, že daný stát je není schopen pojmout a postarat se o ně. Prudký nárůst počtu obyvatel vede opět k nezaměstnanosti to potom k nepokojům. Dalším problémem může být tvorba ghett, kde se přistěhovanci nesmísí s místními, ale zůstanou ve své komunitě, nenaučí se místní zvyky a někdy ani jazyk. Zde vzniká závažný bludný kruh. Místní většinové obyvatelstvo se dívá na ghetto „skrz prsty“ to vede ještě k většímu odstrčení imigrantů, tudíž upevnění ghett, jejich zvyků a kultury a to zpětně vede opět k většímu odloučení od majoritní společnosti.

Ve chvíli, kdy tuto práci píš, probíhá jak v ČR, tak v celé Evropské unii masivní mediální válka, způsobená obrovskou vlnou imigrantů z Afriky a Blízkého východu. Přístavy v Řecku, Itálii a Francii jsou doslova zaplavovány stovkami uprchlíků. EU je rozdělena na dva tábory. Jedna strana chce přijmout všechny (nebo alespoň velkou část) uprchlíků, druhá strana nechce přijmout nikoho (nebo pouze minimum). Do tohoto zmatku vstupují jednotlivé politické strany, které se snaží z nastalé situace vytěžit maximum. A proto neuplyne den, aby nějaký politik nepřišel s radikálním řešením celé situace nebo alespoň

názorem, který mu pomůže získat si podporu lidu. Uvedu zde několik kratších článků z nejčtenějších novin pro pochopení celé situace.

Imigranti jsou jako švábi

„Záchranné lodě? Já bych vyslala bitevní lodě, abych imigranty zastavila. Nezajímá mě to, ukažte mi obrázky rakví, ukažte mi těla plavající na vodě, hrajte na violu a ukažte mi smutně vypadající hubené lidi. Pořád mě to nezajímá." Tak začíná páteční sloupek novinářky deníku The Sun Katie Hopkinsové.

Ta se v článku zabývala problematikou imigrantů, kteří se všemožně pokouší dostat na lodích do Evropy. „Jsou jako švábové, přežijí i výbuch atomové bomby," napsala také novinářka, která navrhuje, aby bitevní lodě tlačili bárky převozníků zpátky tam, odkud vypluly.

Reakce na sebe nenechala dlouho čekat, Britové sepsali petici, ve které požadují, aby Hopkinsová dostala okamžitou výpověď. Ke středečnímu poledni ji podepsalo necelých 270 tisíc lidí. Policie navíc prošetřuje, zda novinářka spolu s editorem deníku The Sun Davidem Dinsmorem nepodněcovali k rasismu. Stížnost podala Asociace černých právníků.

„Nedávný text novinářky deníku The Sun Katie Hopkinsové, který schválil její editor a vedoucí pracovník, je bohužel jeden z nejvíce xenofobních a rasistických komentářů, který jsem v britských médiích po letech četl," komentoval článek bývalý předseda sdružení Hate Crime Forum Bernard Hogah-Howe.²

S imigranty mohou do EU přijít i teroristé

De Kerchove zdůraznil, že dosud se zdráhal hovořit o riziku infiltrace islámských bojovníků humanitární cestou, aby to náhodou nepoškodilo humanitární úsilí. "Nyní to ale říkám: musíme být ostražití. Je relativně snadné vniknout do Evropské unie, když se člověk vmísí do proudu migrantů," řekl podle AFP de Kerchove na okraj ministerské schůzky ve Vídni.

Počet žadatelů o azyl v zemích Evropské unie se loni proti předchozímu roku zvýšil skoro o polovinu, informoval dnes evropský statistický úřad Eurostat. Zatímco v roce 2013

---

² <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/118783-imigranti-jsou-jako-svabi-sokovala-novinarka-nasledovala-ostra-reakce/>

požádalo o azyl v evropské osmadvacítce kolem 435.000 lidí, loni už jich bylo více než 626.000. Asi dvacet procent všech žadatelů představovali uprchlíci ze Sýrie, Česká republika zaznamenala nárůst počtu žádostí dokonce o 65 procent na 1145.

Koordinátor EU se také domnívá, že Evropa je nyní terčem především menších útoků, které páchají jednotlivci hlásící se k radikální skupině Islámský stát, ale hrozí jí horší útoky. Například teroristická síť Al-Káida by se podle něj nějakým atentátem velkého rozsahu mohla snažit ukázat, že je třeba s ní stále počítat.³

Na ostrově Lesbos se vzbourili imigranti. Chceme žít jako lidé, volali. Řecká policie je zbila

Bezprostřední příčinou nepokojů byl incident Syřanů a Iráčanů s afghánskými imigranty v jednom z uprchlických táborů. Proti násilnostem zakročila řecká policie, která začala bez rozlišení všechny přistěhovalce bít. Tři lidé byli podle řeckých lékařů ošetřeni v nemocnici.

Na protest proti policejnímu násilí několik set lidí pochodovalo do města Mytilini, které je na ostrově Lesbos hlavním přístavem. Životní podmínky jsou podle syrských a iráckých demonstrantů neúnosné, v táborech není zavedena elektřina a chybí základní hygienické vybavení. "Není to tábor, je to neštěstí," stěžoval si jeden z nich.

Do Řecka letos už dorazilo na 50.000 uprchlíků, zatímco ve stejné době loni jich bylo 6500. Ostrov Lesbos ležící nedaleko turecké pevniny je častou vstupní branou, podle OSN až polovina uprchlíků cestuje do Řecka právě tudy.⁴

Drtivá většina článků je o problémech, které nám imigranti způsobují, a tak se nesmíme divit, že protiimigrační nálady jsou v EU dnes velmi silné.

Evropská unie se tento problém snažila vyřešit tak, že celkový počet uprchlíků rovnoměrně rozdělí do všech zemí EU. To se ovšem setkalo s obrovským odporem, a tak tyto kvóty neprošly (ČR v čele s Bohuslavem Sobotkou byla také proti). Některé země jsou radikálnější než jiné. Maďarsko například chystá postavit čtyři metry vysoký plot, který by bránil uprchlíkům vstup do země. Tento plán byl velmi odsouzen jako necivilizovaný. USA se proti tomuto plánu také ohradila (USA mají obrovskou zeď na hranicích

---

³ <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/116043-s-imigranty-mohou-prijit-do-eu-teroriste/>

⁴ <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/123431-na-ostrove-lesbos-se-vzbouřili-imigranti-chceme-zit-jako-lide-volali-recka-policie-je-zbila/>

s Mexikem, aby zabránili imigrantům vstup). Na tomto příkladu můžeme vidět jisté pokrytectví a hlavně velkou nejednotnost nejen samotné EU, ale celé západní společnosti. EU je příliš nejednotná, aby s tímto problémem mohla účinně bojovat, a proto mám obavu, že problém s imigranty je pouze na svém začátku a poroste až do oblodných rozměrů.

Byrokracie

Další problém, kterému bych se zde rád věnoval, je přemíra byrokracie. V demokratických společnostech, ve kterých není moc soustředěna do rukou jednoho člověka je obvyklé, že rozhodovací schopnosti daného společenství jsou mnohem pomalejší, než u režimů, kde vládne pouze jeden člověk. Evropská unie je však tak ohromný kolos, že zdaleka převyšuje byrokratický aparát jakéhokoliv jiného státu. Je to vlastně soubor všech států dohromady plus nad nimi se tyčí další, ještě mnohem větší skupina úředníků. Dokud EU byla tvořena několika málo státy, které byly na podobné ekonomické úrovni a jejich cíle byly velmi podobné, nebyl toto velký problém. Avšak v dnešní době je EU tvořena osmadvaceti státy na různé ekonomické úrovni a s různými cíli. Aby EU nediskriminovala slabší tak dodržuje zásadu, že ty nejdůležitější věci musí odhlasovat celá osmadvacítká jednohlasně. Čím více EU má členů tím větší šance je, že se najde jeden nespokojený, který z určitých důvodů bude dané rozhodnutí brzdít nebo ho zcela zablokuje.

Od vstupu ČR do EU se s tímto problémem potýkají hlavně podnikatelé, kteří musí plnit mnohdy pro ně nesmyslná nařízení EU a dělat mnohem více administrativy než byli do té doby zvyklí. Evropská unie se „proslavila“ několika nařízeními, které obyčejným lidem připadají zcela nesmyslná a obtěžují je. Slovenská Nadace F. A. Hayeka s přispěním německé Friedrich Nauman Stiftung vydala studii Filipa Vačka. V této studii je uvedeno 45 nejznámějších a nejabsurdnějších nařízení EU. Několik vybraných zde uvedu.

Zákaz žárovek

EU zakázala výrobu i dovoz klasických žárovek a chystá se zatočit i s dalšími typy žárovek s nižší energetickou účinností. Tím se mají šetřit peníze domácností za elektřinu. Do roku 2012 byly postupně zakázány všechny druhy standardních žárovek. V roce 2016 podobný osud čeká žárovky halogenové. Vačko kritizuje především zdravotní rizika úsporných žárovek a omezování svobody spotřebitelů. Nucený nákup úsporných žárovek také zvyšuje náklady

zejména pro nízkopříjmové domácnosti, ale i pro evropské podnikatele, což znamená snížení jejich konkurenceschopnosti.

Zákaz podpatků a šperků pro kadeřnice

EU navrhuje zakázat kadeřnicím nosit podpatky a šperky, čímž chce zlepšit jejich pracovní podmínky a snížit riziko výskytu chorob z povolání. Podle Vačka však nikdo kadeřnice nosit podpatky, šperky nebo hodinky nenutí a upřením svobodné volby jim EU naopak pracovní podmínky zhoršuje.

Zákaz přidávání cukru do ovocných džusů

V rámci boje proti zavádějícím informacím pro spotřebitele a proti obezitě občanů EU navrhuje zakázat přidávání cukru do ovocných džusů. Jedná se o další zásah do svobody podnikání a volby spotřebitele. Autor navíc v kontextu boje s obezitou připomíná, že zákaz cukru v džusech může vést k tomu, že někteří spotřebitelé začnou místo neslazených džusů pít slazené limonády, a opatření tak bude mít opačné než zamýšlené důsledky.⁵

Mezi další známá nařízení patří vyškrtnutí slova „rum“ z názvu tuzemský rum, protože podle nařízení EU je rum nápoj vyráběný z cukrové třtiny. Což český tuzemský rum není, tudíž nesmí používat název „rum“. Obdobný případ má i Chocenské pomazánkové máslo, které se teď nově jmenuje pouze Chocenské pomazánkové. Podle EU se také některé druhy sýrů a párků musí balit do igelitového obalu po jednotlivých kouscích, nikoliv jako celé balení.

Tyto nařízení jsou mnohdy úsměvná maximálně mírně otravná. Nepředstavují však nějaký závažnější problém. Problém s přemírou byrokracie a nejednotnosti EU může nastat, pokud by EU měla rychle a jednotně zasáhnout proti blížícímu se nebezpečí. Jasným příkladem by mohla být jakákoliv válka. Pokud by Evropská unie měla společně a efektivně jednat proti nepříteli musela by se rozhodovat mnohem rychleji než je tomu dnes, jinak by válku jistě prohrála. Že se tento problém nevztahuje pouze na válku, ale na jakoukoliv vyhrocenou situaci dokazuje nedávná krize v Rusku. Na Rusko byly uvaleny mezinárodní sankce kvůli anexi Krymu. Sankce byly uvaleny Spojenými státy americkými a jeho spojenci, tedy i Evropskou unií. Některé státy EU však s Ruskem velmi úzce spolupracují a případné

---

⁵ <http://www.reformy.cz/zpravy/45-nejvetsich-nesmyslu-z-evropske-unie/>

omezení nebo zrušení obchodu by znamenalo i je. Tyto problémy způsobili, že Evropské unii trvalo mnohem déle, než sankce uvalila a nejsou tak přísné, aby měli žádaný efekt.

Pokud EU chce být jednotný, silný a suverénní stát jako je USA musí omezit práva jednotlivých členských států. Toto je ovšem téměř nemožné, protože některé státy vstupovaly do EU pouze pod podmínkou, že si zachovají svoji suverenitu a rozhodovací schopnosti. Dalším možným řešením je zachovat současnou situaci a výrazně zjednodušit byrokratický aparát nebo se pouze modlit, aby už nenastala žádná krize, na kterou by bylo potřeba rychle zareagovat.

Jazyky

Evropa, potažmo Evropská unie se snaží napodobit Spojené státy americké. Další možnou překážkou v tomto sjednocení může být jazyková různorodost. V USA sice nemají zákonem stanovený úřední jazyk ale fakticky je to angličtina. To není problém, protože angličtina je mateřským jazykem pro 82% obyvatel. 10% španělštinu a zbytek je rozdělen mezi francouzštinu a ostatní jazyky.⁶ V Evropě není žádný takto dominantní jazyk, který by byl automaticky považován za úřední. Angličtina je sice tím spojovacím jazykem, ale ne ve všech zemích se obyvatelstvo dorozumí anglicky. Příkladem je Česká republika. V ČR se pouze 49% obyvatel dorozumí jiným jazykem než je čeština. Angličtina z toho tvoří jenom 27%.⁷ a to v Evropské unii nejsme nejhorší. Za námi jsou Slovensko, Maďarsko atd.

V souvislosti s tímto problémem nám vyvstává otázka. Má se v EU využívat jednotný úřední jazyk? Pokud ano, pak který? Angličtina je nejrozšířenější. Němčinou mluví zase nejvíce lidí v EU. A proč ne třeba Čeština? V blízké budoucnosti se žádný ze států Evropy nevzdá svého národního jazyka. Jediná možnost tedy je, vytvořit společný jazyk pro komunikaci v rámci EU. Tento jazyk by měl být neutrální, aby žádný národ nebyl zvýhodněn. Možnými kandidáty jsou latina a esperanto. Latina kvůli své historické funkci (po celé Evropě jí mluvili učenci) a esperanto kvůli své jednoduchosti a nestrannosti.

Deficit demokracie

Tento problém je stejně jako většina ostatních propleten s dalšími problémy, hlavně s problémem přemíry byrokracie. V důsledku přemíry byrokracie je Evropská unie vzdálená svým občanům a ti pak mají pocit (nikoliv neoprávněný), že jejich hlas nic neznamená.

---

⁶ https://cs.wikipedia.org/wiki/Spojen%C3%A9_st%C3%A1ty_americk%C3%A9

⁷ <http://jakubmarian.com/>

Tento problém se EU snažila řešit už v roce 2000. Tehdy bylo na zasedání rady v Nice odsouhlaseno zasedání v Laekenu, kde se měly projednat mimo jiné různé aspekty demokratické legitimacy EU a jejích institucí. Výsledkem činnosti Konventu byl návrh Smlouvy o založení Ústavy pro Evropu, na čemž se shodli představitelé všech států v červnu 2004. Při ratifikaci tohoto dokumentu měli velký prostor dostat občané při referendech. Jak tato snaha dopadla, jsem psal již výše.

Nejednotná zahraniční politika

Tohoto problému jsem se už také dotknul. Nejlépe se dá postihnout na nedávné krizi s Ruskem. EU společně se Spojenými státy americkými uvalili na Rusko ekonomické sankce, kvůli okupaci Krymu. Některé státy (převážně z východní Evropy) jsou však s ruskou ekonomikou úzce propojeny a sankce by jejich hospodářství prakticky zmrazili. Podle mého názoru je tento problém závažný a měl by se co nejdříve vyřešit, aby EU postupovala vždy jednotně.

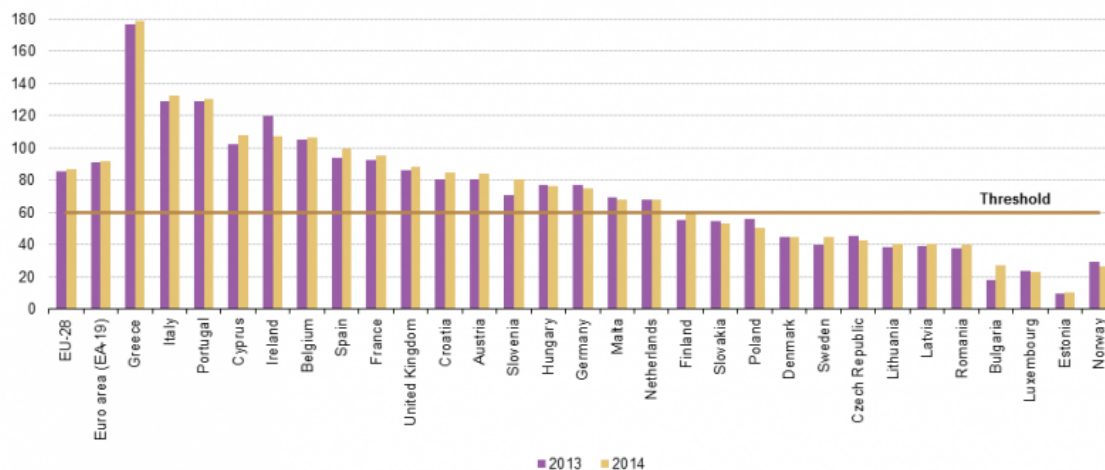
Nejednotná ekonomická síla zemí EU

Tento problém sahá až k samým základům ekonomie a tržního hospodářství. Nejedná se pouze o evropský problém, ale celosvětový. Rozdíly mezi bohatými a chudými se neustále zvětšují, místo aby se zmenšovali. A to jak v rámci jednotlivých občanů, tak i v rámci států. Pokud umožníme opravdu „rovný“ a „férový“ obchod, státem nijak nerušený ani regulovaný je jasné, že ti ekonomicky silní porazí ty ekonomicky slabé. Tato myšlenka je na první pohled správná. Ti schopní „přežijí“ a ti neschopní zkrachují. Pokud by v ekonomické soutěži začínali všichni se stejnými podmínkami, pak by to jistě bylo spravedlivé. Ovšem firmy, které jsou velké a úspěšné mohou bránit malým začínajícím firmám v rozrůstání. Díky svým finančním možnostem a svému vlivu je ve „spravedlivé“ soutěži snadno porazí, zničí a upevní si svoji pozici na trhu. Díky tomuto systému mohou vznikat monopoly, obrovské nadnárodní korporace, které postupně ovládnou několik odvětví hospodářství a není možné je jakkoliv legálně porazit a zastavit. Jak jsem se již zmínil, tento problém je i na mezistátní úrovni. Pokud spolu obchodují dva nezávislé státy, mohou svůj obchod regulovat tak aby jim to přineslo co největší výhody. Avšak v EU byly státy zbaveny možnosti jakékoliv regulace. Otevřením hranic a zajištěním volnému pohybu zboží a služeb se malý a slabý stát nemá jak bránit proti silnějšímu, většímu a vyspělejšímu státu. Domnělé nůžky se stále rozevírají a ti bohatí bohatnou stále více na úkor těch chudých.

Evropa se díky tomu rozděluje na západ (ti bohatí) a východ (ti chudí). Toto rozdělení zde je již dlouho a EU se nepodařilo domnělé nůžky zavřít. Navíc v posledních letech se objevuje

nové rozdělení a to na severní Evropu (bohatá) a jižní Evropu (chudá). Zatímco střední a severní Evropa vzkvétá, jižní Evropa (Řecko, Itálie, Španělsko) se utápí v dluzech. Evropská unie zatím není schopna tyto krize řešit, pouze je oddaluje a ony díky tomu pouze nabývají na síle. Dluh roste, nezaměstnanost stoupá, nespokojenost obyvatel stoupá a jejich odpor k EU se také zvětšuje. EU má tak svázané ruce s tím něco účinně udělat, což jenom prohlubuje krize a dává za pravdu všem odpůrcům Evropské unie.

Obrázek 3

(*) Data extracted on 22.10.2015.
Source: Eurostat (online data code: tsdde410)

Pokračující ekonomické potíže

Globální recese a dluhové krize v roce 2008-2009 v eurozóně významně ovlivnila evropské ekonomiky, zapříčinila rostoucí nezaměstnanost a představuje riziko pro celý evropský bankovní systém. Některé vlády EU zavedli nepopulární úsporná opatření ve snaze zadržet rozpočtové schodky a veřejný dluh. S cílem zastavit krizi v eurozóně se Řecko, Irsko, Portugalsko a Kypr dožadují mezinárodní finanční pomoci. I přes některé pozitivní známky se mnoho zemí EU i nadále potýká s pomalým růstem ekonomiky, vysokou nezaměstnaností (zejména mezi mladými lidmi) a nespokojenou veřejností. Ekonomické rozdíly v rámci EU vytvářejí napětí mezi členskými státy. Řecko bylo například pobouřeno „diktátem“ Německa pro vícero úsporných opatření. Někteří členové střední a východní Evropy mají námitky proti poskytování finanční pomoci Řecku, k zvládnutí migrační krize, z důvodu jejich chudších ekonomických pozic v rámci EU. Mnozí pozorovatelé naznačují, že robustnější ekonomický růst by mohl pomoci zmírnit některé problémy, kterým v současné době musí EU čelit.

Vzestup anti-evropských a euroskeptických politických stran

Během několika posledních let v mnoha zemích EU došlo k zakládání anti-evropských spolků, které můžeme také nazývat jako euroskeptické. Nejedná se o nový jev. Do značné míry jde o reakci na hospodářské stagnace v Evropě, úsporná opatření a krizi eurozóny. U některých občanů krize eurozóny vyvolala dlouholetou obavu o demokracii v EU a to, že běžný občan již nemá žádné slovo v rozhodnutích z Bruselu. Euroskeptické strany sázejí na obavy občanů z migrační krize, ztráty evropské identity atd.

Populistické a euroskeptické strany nejsou však monolitické. Většina z nich jsou na pravé straně politického spektra, ale málo na zcela levé nebo zcela pravé straně. Míra euroskepticismu se mezi nimi rovněž mění a vzniká tedy řada pohledů na EU. Zatímco jedni obhajují reformy EU a jsou pro volnější EU, v níž státy vlastní suverenitu, jiní volají po ukončení eurozóny nebo dokonce o konci samotné EU.

Rakousko, Dánsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Itálie, Nizozemsko, Polsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie patří mezi ty země EU, kde jsou populistické a euroskeptické strany úspěšnější a úspěšnější. Řadě euroskeptických stran se také dařilo ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014. Některé z nich jsou velice ziskové. Ve Finsku je euroskeptická strana součástí vládní koalice, zatímco dánský parlament spoléhá na podporu euroskeptické strany. V Polsku nacionalistická strana s euroskeptickým přístupem získala v parlamentních volbách v roce 2015 nejvíce hlasů a nyní vede vládu.

Euroskeptické strany by mohly představovat výzvy pro proevropské strany k vyvinutí tlaku k osvojení si svých názorů (např. zkrácení integrace EU, zpřísnění imigrační politiky). Mnozí analytici poukazují na fakt, že fungováním euroskeptických stran došlo k referendu ve Velké Británii v červnu 2016. V některých zemích jako je Maďarsko nebo Polsko jsou dle úředníků a pozorovatelů, občané ovlivněni v rozporu se základními hodnotami EU a demokratických norem.

Kromě toho by měly euroskeptické strany získat dostatečnou podporu pro vstup nebo dokonce vést své národní vlády, které by mohly zastavit nebo zvrátit alespoň některé aspekty evropské integrace. Příští prezidentské volby ve Francii jsou naplánovány na duben – květen 2017 a průzkumy veřejného mínění ukazují, že Marine Le Pen, vůdce krajně pravicové anti-

evropské strany National Front se pravděpodobně dostane do finále dvoustupňových voleb. Strana Le Pen se zavázala, že v případě výhry se Francie stáhne z eurozóny a uspořádá referendum o členství v EU do šesti měsíců od nástupu do úřadu. V Nizozemsku euroskeptická krajně pravicová strana Svoboda (PVV) se může stát jednou z největších stran v holandském parlamentu. V Německu může euroskeptická pravicová strana Alternativ efor Germany (AfD) získat dostatek podpory ve federálních volbách v září 2017, kdy vstupuje do voleb do parlamentu poprvé. Přestože většina analytiků považují za nepravděpodobné, že buď PVV nebo AfD vstoupí do koaličních vlád ve svých zemích, výrazné zisky pro tyto strany můžou mít určitý vliv na budoucí německou a nizozemskou politiku vůči EU.

Nedostatek strategické vize a silného vedení

Historický vývoj EU byl do značné míry poháněn dopředu několika klíčovými zeměmi. Vedení Francie a Německa bylo nezbytné k zavedení společné měny a to bylo ve Francii a Velké Británii pomocné v budování společné zahraniční politiky v rámci EU. Mnozí analytici naznačují, že v posledních letech EU schází větší motivace. Přestože německá kancléřka Angela Merkelová hraje ústřední roli v reakci na krizi v eurozóně a ruské agresi na Ukrajině, migranti a uprchlíci proudí do Evropy a kritici toho využívají a označují Merkelovou jako příliš váhavou a taktickou než jako vůdce pro Evropu. Jiní argumentují tím, že se v Německu soustředí příliš mnoho pravomocí a to částečně i proto, že jiní vůdcové včetně francouzského prezidenta François Hollande, byli ovlivněni domácími politiky.

V první řadě je důležité se nevyhýbat obtížným rozhodnutím o další integraci k zajištění silné, stabilní, sjednocené a ekonomicky živé EU v dlouhodobém horizontu. Mnozí analytici vyvolali určité obavy o zjevné odlišnosti mezi Německem a Francií nad tím, jak zvládnou Řeckou krizi a co by mohlo být předzvěstí pro jejich vizi do budoucnosti v širším měřítku.

Zvýšené rozhořčení a snížená solidarita

Krize nad Řeckem a migrace přinesly vysoká stupeň rozhořčení a nedostatek důvěry mezi členskými státy EU. Kromě toho tyto krize ohrožují základní princip EU solidarity. I když ochrana národních zájmů je odjakživa politikou EU, analytici tvrdí, že úzký národní program má přednost před celosvětovým řešením. Vystavávají pochybnosti o odhodlání některých evropských představitelů a veřejnosti s projektem Evropské unie s ohledem na demografické a

generační změny. Pro mladší Evropany je druhá světová válka a studená válka pojmem z historie a nemusí je vnímat natolik silně jako generace předchozí.

Rozhodnutí Velké Británie vystoupit z EU

Spojené království je již dlouho považováno za jednu z nejvíce euroskeptických členů EU, s mnoha britskými představiteli a občany jsou velice opatrní vůči suverenitě Bruselu. Výsledkem je, že Velká Británie se rozhodla zůstat mimo eurozónu a schengenský prostor. V posledních několika letech bývalý britský premiér David Cameron musí čelit rostoucímu tlaku ze strany euroskeptiků a to i v rámci své vlastní konzervativní strany, aby Británie zvážila vztah s EU. V reakci na to Cameron oznámil, že se ve Velké Británii bude jednat o podmínkách členství s EU. V únoru 2016 jsou učiněna opatření, chránící britskou suverenitu a hospodářské zájmy v EU. 23. června 2016 je stanoveno jako datum referenda o britské členství v EU.

Jak již bylo uvedeno dříve, voliči rozhodli ve prospěch britského výstupu z EU (Brexit), relativně v úzkém rozpětí 51,9% a 48,1%. Tento výsledek byl silně ovlivněn několika faktory např. ekonomická nespokojenost (zejména starší a střednědobé až nižší příjmy voliče), obavy z globalizace a imigrace atd. Kampaň pro odchod byla založená na následujících argumentech: Spojenému království by bylo lépe, kdyby bylo bez právních předpisů EU a bez zásady EU na volný pohyb, které vedlo k vysokým úrovním migrace do Spojeného království z jiných zemí EU.

Britská vláda přijme výsledky referenda maximálně do března 2017 s odvoláním na článek 50 Smlouvy o EU – takzvaný exit klauzule, která nastiňuje postupy pro členský stát, který opouští EU. Lhůta pro odstoupení je dvouletá. EU může rozhodnout o prodloužení času pro jednání. Spojené království je stále plnohodnotným členem EU, dokud nebude proces odstoupení od smlouvy dokončen a EU nadále uplatňuje ve Spojeném království svá práva.

Dne 29. 3. 2017, devět měsíců po referendu Velká Británie oficiálně zahajuje proces odchodu z Evropské unie. Britská premiérka Theresa Mayová formálně požádá - v souladu s článkem 50 Lisabonské smlouvy - EU o zahájení odchodu. Proti Brexitu nadále protestuje

řada britských občanů a firmy varují před tvrdým jednáním s budoucím přístupem na trh EU. Jednání budou zdlouhavá a složitá a obzvláště pro evropské trhy přinesou nejistotu.⁸

Vedoucí představitelé EU tvrdí, že EU27 bude pokračovat, ale odchod členského státu je bezprecedentní v celé historii EU. Brexit bude mít významné politické a ekonomické důsledky jak pro Spojené království, tak pro EU. Spojené království je druhou největší ekonomikou EU a klíčovou diplomatickou a vojenskou silou v rámci EU.

V krátkodobém horizontu by EU měla být znepokojena vyjednáváním termínu pro Brexit a vyjednáváním ohledně budoucího vztahu UK-EU. Mnozí věří, že Evropská unie zaujme tvrdý postoj k Brexitu, částečně i pro odrazení ostatních členských zemí. Obzvláště Francie a Nizozemí.

Mnozí analytici odhadují, že EU bude nucena, vlivem Brexitu, věnovat více času a prostředků k vyřešení otázek ohledně migrace, terorismu a slabému hospodářskému růstu. Vzhledem k tomu, že britská zahraniční politika měla značný vliv na zahraniční politiku. Brexit by mohl zároveň tlumit perspektivu pro další rozšiřování EU, zčásti proto, že Velká Británie byla jedním z nejvěrnějších příznivců (v rámci EU) o pokračování expanze, včetně Turecka.

V dlouhodobém horizontu Evropská unie pravděpodobně stojí před zásadní volbou mezi těmi, kdo podporují další integraci jako řešení a těmi, kteří si myslí, že integrace zašla příliš daleko a měla by být pozdržena. Obzvláště je třeba dodat růstu hospodářského růstu a zajištění bezpečnosti EU. Brexit v konečném důsledku může vést ke stejně smýšlející unii, která je schopna hlubší integrace bez opozice Velké Británie. Brexit zároveň může posílit vyhlídky na užší spolupráci v oblasti obrany EU, protože Velká Británie měla výhrady k některým opatřením v této oblasti.

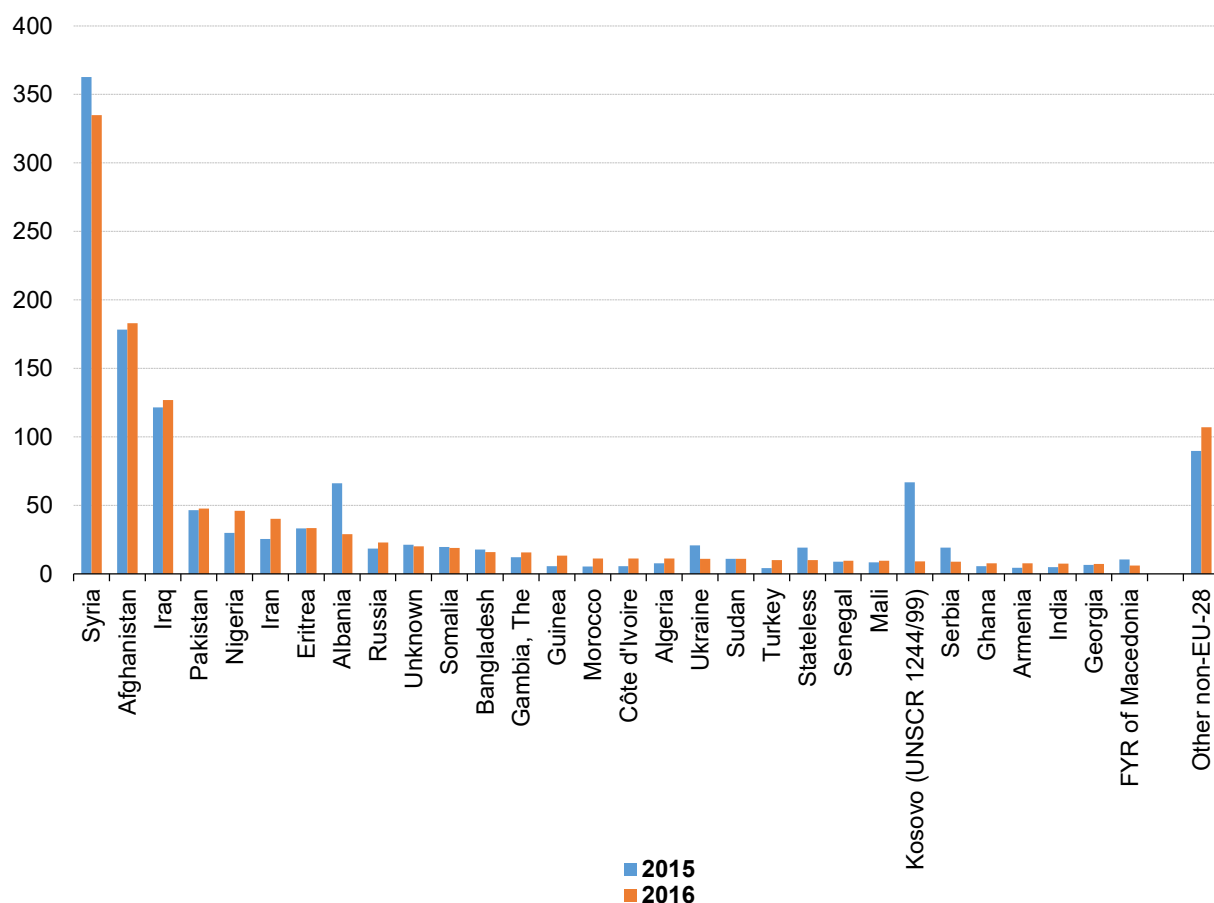
Migrační krize

Během posledních dvou let Evropa zažila výraznou migrační a uprchlickou krizi občanů konflikty a chudobou zmítanou Sýrií, Irákem, Afghánistánem, Afrikou, jižní Asií a dalších zemí. Dle OSN se touto cestou dostalo do Evropy více než 1 milion uprchlíků a

---

⁸ <http://archiv.ihned.cz/c1-65676450-dnes-zacina-brexit>

přistěhovalců.⁹ Řecko a Itálie figurují jako transitní země, mnoho jedinců poté cestuje do severnějších zemí EU, jako jsou Německo a Švédsko. Většina z nich se domnívá, že právě tam dostanou azyl a lepší sociální dávky.

Země původů žadatelů o azyl do EU v roce 2015 a 2016 Zdroj: Eurostat

V průběhu roku 2015 se ukázal problém EU tuto krizi zvládat. Evropská unie je kritizována za postrádající efektivní azylovou politiku. Klíčové země např. Řecko a Itálie byly zděšeny nedostatkem evropské solidarity s uprchlíky. „Uprchlická krize a migrační vlny, kterým EU čelí, bezesporu ukazují na nepřipravenost a nejednotnost zemí EU v řešení podobných problémů- Spory se ukazují například v otázkách kvót neboli zavedení automatického relokačního mechanismu, který by řešil problém Dublinské regulace. Ta totiž zadržuje žadatele o azyl v v okrajových zemích EU, kterými migranti vstupují na území EU. Zavedení kvót by mělo fungovat jako nouzový mechanismus, který by migrační vlny soustředil do

⁹ údaj pro rok 2015, v roce 2016 to bylo zhruba 362000 lidí.

více zemí, tak aby náporu migrantům nemuselo čelit pouze pár vybraných zemí. Dublinská regulace nutí migranty zůstat v Řecku, Itálii a Maďarsku. Velkému náporu ale čelí také Německo, zejména v roce 2015, kdy německá kancléřka Merkelová ohlásila, že Dublinskou regulaci nebudou v této situaci dodržovat a že uprchlíci budou moc žádat o azyl přímo v Německu (nebude je například posílat zpět do Maďarska). Německo je přitom jednou z hlavních cílových zemí migrantů.“¹⁰

Snaha o vytvoření redistribuce a přesídlování, v níž by každý členský stát musel přijmout určitý počet žadatelů o azyl a uprchlíků (tento by částečně měl zmírnit zátěž pro Řecko a Itálii) byla velmi kontroverzní. Největšími oponenty jsou země ve střední a východní Evropě, které se obávají, že by nově příchozí imigranti (z větší části muslimové) mohli změnit křesťanské identity svých zemí a Evropy.

Přestože EU schválila omezení na přemístění některých žadatelů o azyl z Řecka a Itálie v září roku 2015, výsledkem bylo dosažení odhlasováním většiny spíše než jednotným souhlasem (proti hlasovalo Maďarsko, Česká republika, Slovensko a Rumunsko, Finsko se zdrželo hlasování). Všechny členské státy vnímají vážnost situace a doufají ve společné řešení krize a to přímo v zemích, ze kterých migranti požadují azyl do EU. Země se ale rozcházejí v migrační a azylové politice a ve způsobu řešení. Jedni jsou za společné řešení a druzí jsou pro řešení v rámci dotčených států. Vzhledem k tomu, že je migrační krize dlouhodobou záležitostí, stává se společná azylová politika klíčovou.

Ve snaze zastavit tok uprchlíků do Evropy, se Evropská unie zaměřila na odrazení lidí od tohoto podniku. 18. března roku 2016 se lídři zemí EU dohodli na ukončení přístupu, který by mohl umožnit lidem přecházejícím z Řecka do západního Balkánu žádat o azyl v jiných zemích EU, a oznámila novou dohodu s Tureckem. „V zájmu dosažení tohoto cíle se dohodly na těchto dalších opatřeních:

- a) Všichni noví nelegální migranti vstupující od 20. března 2016 na řecké ostrovy z Turecka budou navraceni do Turecka. Navracení bude probíhat plně v souladu s unijním a mezinárodním právem, čímž bude vyloučeno jakékoli hromadné

---

¹⁰ <http://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2015/10/Uprchlick%C3%A1-krize-a-%C4%8CR.pdf>

vyhošťování. Všichni migranti budou chráněni v souladu s příslušnými mezinárodními normami a bude dodržována zásada non-refoulement. Půjde o dočasné a mimořádné opatření, které je nezbytné k tomu, aby skončilo utrpení lidí a byl obnoven veřejný pořádek. Migranti vstupující na řecké ostrovy budou řádně zaregistrováni a veškeré žádosti o azyl zpracují řecké orgány individuálně v souladu se směrnicí o azylovém řízení, ve spolupráci s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Migranti, kteří o azyl nepožádají nebo jejichž žádost bude v souladu s uvedenou směrnicí shledána nedůvodnou nebo nepřipustnou, budou navraceni do Turecka. Turecko a Řecko za pomoci orgánů a agentur EU učiní nezbytné kroky a dohodnou se na veškerých nezbytných dvoustranných ujednáních, mimo jiné, i pokud jde o přítomnost tureckých úředníků na řeckých ostrovech a řeckých úředníků v Turecku, a to od 20. března 2016, aby byl zajištěn vzájemný kontakt, a zmíněná ujednání tak mohla hladce fungovat. Náklady návratových operací nelegálních migrantů uhradí EU.

- b) Za každého syrského občana navraceného z řeckých ostrovů do Turecka bude jeden syrský občan přesídlen z Turecka do EU, a to s ohledem na kritéria zranitelnosti vypracovaná OSN. Za pomoci Komise, agentur EU a dalších členských států, jakož i Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky bude zaveden mechanismus k zajištění toho, aby byla tato zásada uplatňována ode dne, kdy navracení započne. Přednost budou mít migranti, kteří do EU dříve nelegálně nevstoupili ani se o nelegální vstup nepokusili. Na straně EU bude přesídlování v rámci tohoto mechanismu probíhat v první řadě naplňováním závazků, které členské státy přijaly v závěrech zástupců vlád členských států zasedajících v Radě dne 20. července 2015 a ve kterých zbývá pro přesídlení 18 000 míst. Veškeré další potřeby přesídlování budou probíhat prostřednictvím obdobného dobrovolného ujednání, a to až do limitu dalších 54 000 osob. Členové Evropské rady vítají záměr Komise navrhnout změnu relokačního rozhodnutí ze dne 22. září 2015 s cílem umožnit, aby byl jakýkoli závazek k přesídlení učiněný v rámci tohoto ujednání kompenzován z nepřidělených míst v rámci uvedeného rozhodnutí. Pokud by tato ujednání nenaplnila cíl ukončení nelegální migrace a počet návratů by se blížil počtům uvedeným výše, bude tento mechanismus přezkoumán. Pokud by počet návratů převýšil počty uvedené výše, bude tento mechanismus ukončen.

- c) Turecko přijme veškerá nezbytná opatření, aby zabránilo vzniku nových tras pro nelegální migraci z Turecka do EU, ať už námořních nebo pozemních, a bude za tímto účelem spolupracovat se sousedními státy i s EU.
- d) Jakmile bude nelegální překračování hranic mezi Tureckem a EU končit, nebo se alespoň podstatně a udržitelně sníží počet případů tohoto překračování, bude aktivován dobrovolný program přijímání osob z humanitárních důvodů. Členské státy EU se budou tohoto programu účastnit na dobrovolné bázi.
- e) Bude urychleno plnění plánu na uvolnění vízového režimu ve vztahu ke všem zúčastněným členským státům s cílem zrušit vízové požadavky pro turecké občany nejpozději do konce června 2016, a to za předpokladu, že budou splněna všechna kritéria. Turecko za tímto účelem přijme nezbytná opatření ke splnění zbývajících požadavků, aby Komise v návaznosti na požadované posouzení splnění příslušných kritérií mohla do konce dubna předložit příslušný návrh, na jehož základě pak Evropský parlament a Rada mohou přijmout konečné rozhodnutí.
- f) EU v úzké spolupráci s Tureckem dále urychlí vyplácení původně vyčleněných prostředků ve výši 3 miliard EUR v rámci nástroje pro uprchlíky v Turecku a zajistí financování dalších projektů zaměřených na osoby požívající dočasné ochrany, které budou s urychleným přispěním Turecka určeny do konce března. První seznam konkrétních projektů pro uprchlíky, zejména v oblasti zdraví, vzdělávání, infrastruktury, potravin a jiných životních nákladů, které lze z tohoto nástroje urychleně financovat, bude společně určen do týdne. Jakmile budou tyto prostředky téměř vyčerpány a za předpokladu, že výše uvedené závazky budou splněny, zmobilizuje EU dodatečné financování uvedeného nástroje ve výši dalších 3 miliard EUR do konce roku 2018.
- g) EU i Turecko uvítaly probíhající práci na prohlubování celní unie.

- h) EU a Turecko znovu potvrdily svůj závazek k oživení procesu přistoupení, jak je uvedeno v jejich společném prohlášení z 29. listopadu 2015. Uvítaly otevření kapitoly 17 dne 14. prosince 2015 a rozhodly, že dalším krokem bude otevření kapitoly 33 během nizozemského předsednictví. Přivítaly, že Komise předloží návrh za tímto účelem v dubnu. Přípravné práce na otevření dalších kapitol budou pokračovat zrychleným tempem, aniž jsou dotčeny postoje členských států v souladu se stávajícími pravidly.
- i) EU a její členské státy budou spolupracovat s Tureckem na veškerých společných snahách zaměřených na zlepšení humanitárních podmínek v Sýrii, zejména v některých oblastech v blízkosti turecké hranice, díky čemuž by bylo možné, aby místní obyvatelstvo a uprchlíci žili v oblastech, které budou bezpečnější.“¹¹

Přestože dohoda s Tureckem pomohla snížit tok migrantů do Řecka, Itálie od poloviny roku 2016 zažívá opak. Většina uprchlíků pochází z Afriky. Na začátku února 2017 EU oznámila plán na pomoc, podporovaný Libyjskou vládou proti migraci přes střední část Středozemního moře. Jako další opatření bude EU pořádat školení a zajistí lepší vybavení pro libyjskou pobřežní stráž, lepší podmínky na libyjských přijímacích střediskách, posílí spolupráci EU s okolními zeměmi Libye ke zpomalení přílivu uprchlíků a lepší spolupráci s místními komunitami na migračních trasách a v pobřežních oblastech s cílem zlepšit jejich socioekonomické podmínky. Jako první krok EU oznámila financování ve výši 200 milionů € do roku 2017 na tyto projekty. Místní libyjské úřady tento plán zkritizovaly. Podle nich by mohl zhoršit situaci z důvodu nedostatečné ochrany lidských práv, zároveň se obávají pokračující nestability Libye, což vrhá pochybnosti na perspektivy tohoto plánu.

Migrační a uprchlické toky mají i nadále významné důsledky pro evropské vlády a EU. Migrační tlak do značné míry závisí na schengenském systému a důležitosti zabezpečení vnějších hranic. Tento koncept vychází z obavy možnosti využití chaosu teroristy v proklouznutí do Evropy. V roce 2015 několik schengenských zemí (včetně Německa,

---

¹¹ <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/dohoda-eu-s-tureckem--18--brezna-2016-148971/>

Rakouska, Dánska a Švédsko) zavedlo dočasné hraniční kontroly. Tyto kontroly zůstávají v platnosti a do budoucna by se mohly stát trvalými.

Stále dochází k posilování kontroly na hranicích EU a s tím související zavedení nové evropské hranice a vytvoření pobřežní stráže k posílení vnitrostátních kapacit na vnějších hranicích EU ke společným operacím a případným rychlým pohraničním zásahům. Evropská komise rovněž pracuje s Řeckem na zlepšení ochrany hranic země v souvislosti s registrací všech uprchlíků a migrantů jak v Řecku, tak v Itálii. Po přílivu uprchlíků a přistěhovalců se obnovily pochybnosti o schopnosti evropských zemí o integraci menšin do evropské kultury a společnosti. Takové obavy jsou stále zřetelnější uprostřed zpráv o trestné činnosti a sexuálních útocích údajně spáchaných některými z migrantů a žadateli o azyl, posilované strachem, že mnohé z nedávných teroristických útoků v Evropě byly provedeny extremisty z muslimského prostředí. Zároveň vyvstávají obavy o zvýšení společenského napětí a xenofobie v Evropě. V Německu, Švédsku a v dalších zemích EU došlo k nárůstu počtu násilných incidentů proti migrantům a uprchlíkům.

Objevily se také debaty hospodářského dopadu migrační krize. Příliv migrantů může být ekonomicky výhodný a může pomoci v nepříznivém demografickém vývoji (např. stárnoucí populace, snižující se počet pracovní síly) a tím posílí fiskální udržitelnost EU v delším časovém horizontu. V tomto ohledu je velice důležitá otázka správné integrace na trh práce. Od toho se odvíjí obava obyvatelů dané země o pracovní místa nebo o snižování mezd v krátkodobém horizontu.

Boj s terorismem

V posledních dvou letech je Evropská unie stále více znepokojována vzestupem teroristické organizace Islámský stát a jeho úspěchem při získávání evropských členů. K většině posledních teroristických útoků (např. listopad 2015 v Paříži, bombardování března 2016 v Bruselu, prosinec 2016 Berlín) se hlásí právě islámský stát a v řadě z nich jako pachatelé figurují evropští občané, kteří údajně bojují ve spolupráci se Sýrií a Irákem. Podle některých analytiků má islámský stát mnoho potenciálních evropských nováčků (dle odhadů až 5 tisíc), kteří mají cestovat ze Sýrie a Iráku a připojit se k ostatním k boji.

Stejnou hrozbou jsou i útoky jednotlivců, kteří jsou motivováni islamistickou propagandou k páchání násilí. Ačkoliv islámský stát tvrdil, že pachatel z útoku z července 2016 z Nice ve Francii byl jejich vojákem, úřady se domnívají, že šlo o tzv. „osamělého vlka“. Několik dalších útoků ve Francii, Německu a Belgii v průběhu roku 2016 bylo také zřejmě prováděno jednotlivci inspirovanými islámským státem. Tyto útoky posílily dlouhotrvající obavy ohledně integrace muslimů do Evropy a potenciál pro radikalizaci v některých segmentech evropské muslimské populace.

Přestože evropské vlády mají řadu nástrojů k boji s islámskými extremisty, k těmto nešťastným událostem dochází i z důvodů otevřených hranic. Například Belgický vůdce útoků v Paříži opakovaně cestoval tam a zpět mezi Evropou a Sýrií, přestože o něm evropské bezpečnostní služby byly informovány.

Představitelé EU varují před souvislostí mezi uprchlíky a teroristy a je potřeba uznat, že teroristé mohou využívat stejné migrační trasy pro vstup do Evropy. Dva útočníci z Paříže cestovali do Evropy přes Řecko (na začátku října 2015) s falešnými syrskými pasy. V roce 2016 bylo neschváleno mnoho žádostí o azyl a s tím jsou spojeny zvýšené obavy, že by tyto lidé mohly být obzvláště náchylní k radikalizaci v důsledku pocitu vyloučení.

Evropská unie se snaží redukovat hrozbu islámského státu posílením kontrol na vnějších hranicích, včetně kontroly vedené ve věznicích. Nicméně implementace politiky EU v boji proti extremismu a zahraničním teroristům je náročné. Je velice důležité vyvážit prosazování bezpečnosti při ochraně lidských práv a občanských svobod, které také komplikuje formulování určitých celoevropských politik.

Někteří analytici naznačují, že kolektivní reakce EU na širší krizi v oblasti Sýrie, Iráku a schopnost čelit islámskému státu, je omezena rozdílnými názory mezi národními vládami, zejména pokud jde o použití síly. Zatímco některé země EU se vojensky účastní kampaně proti islámskému státu, jiné ne. Po útocích z listopadu v Paříži, EU uplatňuje klauzuli o vzájemné obraně z Lisabonské smlouvy na žádost Francie o poskytnutí nespecifikované pomoci a podpory. Toto ustanovení je však vnímáno jako politický akt solidarity a evropští úředníci ho označují za bezpředmětný v bezpečnostní misi EU.

Evropská unie je dnes v evidentní krizi, která byla evidentní již před jejím projevením se v rámci eurozóny v Řecku. Evropský ekonomický růst již dlouhodobě stagnuje. „Ve skutečnosti jde o problémy daleko širší a hlouběji zasazené“¹².

Řecko

Jako poslední problém zde uvedu problém Řecka. Tento problém je tak významný, že mu věnuji celou kapitolu. Pro lepší pochopení rozdělím tuto kapitolu na tři oddíly, kde se budu zabývat historií, příčinami a současným stavem Helénské republiky.

Historie Řecka

Historie Řecka se dá rozdělit do tří základních etap. Pravěk a antika, nadvláda Turků a současný řecký stát.

Pravěk a antika

Pobřeží Egejského moře (dnešní Řecko) bylo místem vzestupu první civilizace v Evropě. Řekové zde zakládali města (městské státy) a brzy si podmanili celou oblast Peloponésu. Mezi nejvýznamnější městské státy patřili Sparta, Athény a Théby. Tato řecká kultura, se svými neobvyklými demokratickými myšlenkami byla od počátku protipólem k absolutistické perské říši. Tato rozdílnost vedla k mnoha válkám, avšak Řekové vždy odolali náporu „cizinců“. Významnou osobností byl Alexandr Makedonský. Ať už politicky nebo vojensky si podmanil všechny řecké státy a s jejich pomocí se vypravil na velkolepé tažení po celém do té doby známém světě. Na svém vítězném tažení zakládal nová města (Alexandrie) a jeho vojsko šířilo helénskou kulturu po celém známém světě. V této době bylo Řecko na vrcholu své moci a mělo největší vliv na svět. Po smrti Alexandra se říše postupně rozpadla na čtyři části. Tyto části měli se sebou časté spory a vojensky se vyčerpávali. Toho využila římská říše, která byla na vzestupu. Řím dobyl a podmanil si celé Řecko a učinil z něj svoji provincii. Řecká kultura byla však natolik vyspělá, že Římané ji z velké části převzali a dále šířili, nejen po středomoří, ale po celém světě. Římská říše byla tak obrovská a problémy tak komplikované, že došlo k jejímu rozdělení na východní část (Konstantinopol) a západní část (Řím). Řecko a jeho „sféra vlivu“ se nacházeli ve východní části. I když se Západořímská říše rozpadla v pátém století, Východořímská říše byla stále

---

¹² KLAUS, Václav. Evropská integrace bez iluzí. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2011. 151 s. ISBN 978-80-242-3326-0.

nositelkou římské, potažmo řecké kultury, a to až do patnáctého století. V patnáctém století (29. 5. 1453) bylo dobyt hlavní město Východořímské říše Konstantinopol Osmanskými Turky. Během patnáctého a šestnáctého století Osmané dobyly celé Řecko a tím velice ovlivnili vývoj celé Evropy.

Nadvláda Osmanských Turků

To, že Osmané dobyli Konstantinopol a následné dobývání celého Peloponésu vedlo Řeky k dvěma hlavním migračním vlnám. První migrační vlna vedla do západní Evropy. Tuto vlnu tvořila převážně řecká inteligence, která se bála Turků. Tito Řekové byli nositeli řecké kultury a myšlení a právě jejich příchod do západní Evropy přispěl k nástupu renesance, humanismu a osvícenství.

Druhá migrační vlna znamenala odchod řeckého obyvatelstva z plání Peloponéského poloostrova do hor. Osmanská říše byla tak rozlehlá, že nebyla schopna ani vojensky ani nijak jinak prosazovat svoji administrativu na celém svém území. To vedlo k částečnému uchování řecké kultury v samotném Řecku. V tomto období hrálo nejdůležitější roli náboženství. Řekové (křesťané) byli sice pod nadvládou Turků (muslimů), ale muslimové byli mnohem vstřícnější a tolerantnější k cizím náboženstvím, než křesťané. V osmanské říši se ctily práva náboženských menšin, což umožnilo Řekům semknout se a udržet si svoje zvyky, svou kulturu, jazyk a náboženství.

Řecko bylo nicméně více než tři sta let pod nadvládou muslimů. I když Osmané byli tolerantní k jejich náboženství a zvykům, neměli plná práva, dokud nekonvertovali k islámu. Řekové tedy často z praktických důvodů přecházeli k islámu. To ovšem vedlo k rozdělení jejich společnosti. Část Řeků, kteří nikdy neopustili svoje zvyky a svoji víru (ortodoxní) nikdy neodpustili těm, kteří konvertovali k islámu. Podle těchto ortodoxních Řeků se ten, kdo konvertoval, k islámu stával automaticky Turek. Toto rozdělení hraje v následujících letech významnou roli a problém, který tím vznikl, přetrvává dodnes.

Vznik současného řeckého státu

Řecké království se vymanilo z turecké nadvlády roku 1829. Do druhé světové války postupně získávalo další území, až se rozrostlo na dnešní velikost. Postupně však ztrácelo dřívější vliv na středomoří a blízký východ. V Anatolii ztratili svůj vliv zcela, když bylo

řecké obyvatelstvo přestěhováno na západ. Většina Turků žijící do té doby v Řecku. Byla naopak přestěhována na východ do Anatolie, kde později založili Tureckou republiku. Za druhé světové války bylo Řecko obsazeno a okupováno Německem. K osvobození došlo v průběhu roku 1944 spojeneckými vojsky v čele s Velkou Británií. Po válce se moci chtěli chopit komunisté. Ovšem po nevydařeném povstání v roce 1949 se Řecko definitivně začalo orientovat na západ a demokratický vývoj, přestože bylo stále monarchií.

V roce 1967 došlo k vojenskému převratu, který nastolil pravicovou diktaturu. Tomuto období se říká „období řeckých plukovníků“. Řečtí plukovníci Georgios Papadopoulos, Stylianos Pattakos a Nikolaos Makarezos svrhli legitimní vládu a následně donutili krále Konstantina II. k abdikaci. Tímto aktem a hlavně kvůli nedodržování lidských práv a svobod se Řecko dostalo do mezinárodní izolace, což vedlo k hospodářské krizi. V tomto období (1968) bylo Řecko reformováno z království na republiku a sám Papadopoulos se stal jejím prvním prezidentem. Stále zhoršující se situace v zemi vyvolala vlnu studentských bouří a nepokojů, které vedli nejprve k odstoupení prezidenta Papadopula a následně k pádu celé vojenské diktatury. Vůdci vojenské junty byli zatčeni a odsouzeni k trestu smrti (zmírněno na doživotí). V roce 1974 tím definitivně končí vojenská diktatura, avšak Řecko zůstává i nadále republikou se systémem parlamentní demokracie.

Příčiny současné krize

Obecné příčiny (stručně)

V této podkapitole stručně nastíním důvody současné krize v Řecku. Podrobněji se budu tímto tématem zabývat v další kapitole.

Do současného stavu se Řecko nedostalo kvůli několika desetiletím. Historie Řecka za posledních 200 let je velmi komplikovaná a neklidná. Tyto věci veru neprospívají ekonomické stabilitě a růstu hospodářství. Jak jsem již psal výše, za posledních 200 let se v Řecku vystřídala Turecká nadvláda, království, vojenská diktatura a demokracie.

Řecko poslední dvě století čelí neustále finančním krizím a hrozbě státního bankrotu. První bankrot nastal v roce 1826, další následoval v roce 1932. Jakákoliv evropská nebo celosvětová hospodářská krize přivedla Řecko na okraj propasti. V roce 2000 se dluh Řecka pohyboval okolo 90% HDP, což byl třetí nejvyšší podíl dluhu mezi třiceti zeměmi OECD. Mezi lety 1995 až 2008 (tedy před ekonomickou a finanční krizí) Řecko desetkrát překročilo

4% hranici podílu deficitu státního rozpočtu na HDP. Na těchto číslech můžeme vidět, že i v obdobích, kdy se Evropě dařilo, se Řeckou neustále zadlužovalo. V roce 2010 činil dluh už 140% HDP. Větší dluh mělo na světě už pouze Japonsko. Celou tuto dobu Řecko splácelo své dluhy jenom díly dalším půjčkám. Přestože se deficit státního rozpočtu pohyboval ve vysokých číslech (4-8%) všechny světové ratingové agentury dávali Řecku hodnotu A+. Tento skvělý rating vydržel Řecku až do roku 2010, kdy Řecko požádalo Mezinárodní měnový fond o pomoc. Na tomto příkladu je jasně vidět, že Řecko sice jednalo nerozumně, ale přesto dostávalo výhodné půjčky. Jak je možné, že věřitelé poskytují půjčky tak nedůvěryhodnému partnerovi?

Konkrétní příčiny (podrobně)

V této podkapitole se budu zabývat jednotlivými kroky řecké vlády, které vedly k zhoršení stavu řecké ekonomiky. Převážně se zaměřím na sedm posledních let, s největším důrazem na rok 2015.

Vznik současné krize se datuje k počátku devadesátých let dvacátého století. V Řecku bylo tehdy u moci Panhelénské socialistické hnutí (PASOK) premiéra Kostase Simitise. Jeho vláda se snažila vysoce zvýšit životní úroveň Řeků, což vedlo k růstu státních výdajů. Dalším velkým problémem byly předražené státní zakázky, které souvisely s pořádáním olympijských her.

V roce 1997 získaly Athény právo na pořádání olympiády pro rok 2004. Toto byl velký politický úspěch, který velmi zvýšil Simitisovu popularitu. Pořádání olympijských her však vyžadovalo velké rekonstrukce a stavby po celé zemi. Byly budovány a rekonstruovány sportovní stadiony, ubytování pro sportovce a jejich realizační týmy. Celkově muselo být přestavěno athénské mezinárodní letiště. Výrazně se musela také rozšířit městská hromadná doprava (aby zvládla nápor turistů), bylo přebudováno a rozšířeno metro a celkový příměstský dopravní systém. Dalším ohromným výdajem bylo vybudování nové dálnice „Attiki Odos“, která byla sice hrazena z peněz státu, evropských fondů a půjček, přesto byla svěřena do soukromých rukou.¹³

Ač to premiér Simitis slíbil, nepodařilo se mu splnit podmínky pro vstup Řecka do eurozóny (1998). Po tomto neúspěchu začala řecká vláda postupně falšovat statistiky o velikosti rozpočtového deficitu. Dále za pomoci investiční banky Goldman Sachs začala opticky

---

¹³ Parliamentary questions, E-3817/2003, Answer given by Mr Barnier on behalf of the Commission. 25. 2. 2004.

snižovat výši zadlužení státu tak, že finanční transakce vykazovala nepřesně a podle chybných kritérií. Do roku 2001 Řecko několikrát devalvovalo svoji měnu (drachmu) čímž snižovalo státní dluh. Díky těmto machinacím Řecko v roce 2001 přijmulo euro. Vstup do eurozóny znamenal pro Řecko snadno získávat další půjčky a další investice. Díky těmto investicím se řecká ekonomika řadila k nejrychleji rostoucím v rámci eurozóny. Tento růst však byl pouze na dluh.

Začátkem roku 2004 Evropský statistický úřad odmítl statistická data poskytnutá řeckou vládou jakožto zmanipulovaná a následně Evropská komise obvinila Řecko ze špatné fiskální politiky. Tato krize, následovaná řadou korupčních skandálů v řecké vládě vedla k porážce Simitisovy levicové strany ve volbách a vlády se ujala pravicová strana Nová demokracie (ONNED) v čele s premiérem Karamanlisem. Ten nechal provést finanční audit, po němž se zjistilo, že data, díky nimž bylo Řecko přijato do eurozóny, byla zfalšována.¹⁴ Dalším problémem byla blížící se Olympiáda. Ačkoliv měla proběhnout už za několik měsíců, řada staveb nebyla stále dokončena. Jejich urychlené dostavění mělo za následek mnohem vyšší cenu, než se původně plánovalo. To vedlo k dalšímu zadlužení země.

Karamanlisova vláda také falšovala statistiky. Mezi lety 2005 – 2009 Evropský statistický úřad každoročně zpochybnil Řeckou fiskální politiku. Pravicová vláda se snažila zvýšit ekonomickou úroveň země a oživit ekonomiku tím, že snížila daně a vytvářela nové investice. Tyto praktiky ovšem vytvořili obrovský rozdíl mezi příjmy řecké vlády a jejich výdaji. V roce 2008 zasáhla svět finanční krize, která ochromila dopravu a turismus (dva nejdůležitější aspekty v příjmech řecké vlády). Tyto problémy v kombinaci s neustále rostoucím deficitem státního rozpočtu vedly k ukončení poskytování levných půjček Řecku a to najednou stanulo před problémem, jak splácet dluhy.

Současný stav

V roce 2010 hrozil Řecku státní bankrot, kvůli neschopnosti splácet dluhy, vůči svým věřitelům. Evropská unie a Mezinárodní měnový fond se proto rozhodly poskytnout Řecku další úvěr v celkové výši 110 miliard eur. Za tento úvěr se Řecko zavázalo snížit vysoký rozpočtový schodek a přijmout celou řadu reforem, které by měli vest k obnovení ekonomického růstu země. Tyto reformy měli částečný úspěch. Deficit se sice snížil na 9,4%

---

¹⁴ <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/ecko-potvrdilo-podvod-pi-vstupu-do-eurozny>

HDP avšak zadlužení země bylo pořád více než 140% HDP. Dalším problémem pro řeckou vládu bylo, že odbory nesouhlasily s reformami a organizovaly na protest velké množství stávek.

I díky těmto problémům se krizi nepodařilo zastavit. Toto vedlo k odstoupení řeckého premiéra Jargose Papandreua a jeho nahrazením Lukasem Papadimosem. Lukas Papadimos zastával v letech 1994 – 2002 post guvernéra Řecké centrální banky. Tedy v době, kdy tehdejší řecká vláda společně s bankou Goldman Sachs falšovala statistiky, které vedly k zamaskování skutečné výše státního dluhu. Byl to tedy Lukas Papadimos, kdo se podílel na vzniku řecké krize. Jeho zvolení bylo tedy takovou možností nápravy problémů, které pomohl vytvořit.

Na počátku roku 2012 se řecká vláda domluvila na nezbytných škrtech ve státním rozpočtu a zároveň s tím přijala tzv. druhý záchranný balíček od Evropské unie a Mezinárodního měnového fondu ve výši 130 miliard eur. Spolu s tímto balíčkem věřitelé odpustili Řecku část dluhů (cca 100 miliard eur), aby bylo vůbec schopno nastalou situaci úspěšně vyřešit. Tyto škrty v rozpočtu vedly v Řecku k dalším stávkám a nepokojům obyvatel. V této době činil dluh Řecka už 160% HDP, a proto i přes záchranný balíček Řecku neustále hrozil státní bankrot. Nezaměstnanost se v této době pohybovala kolem 20% a vlivem úsporných opatření neklesala.

Tyto neúspěchy vedly k pádu vlády, a proto se v květnu konaly předčasné volby. Vítězové těchto voleb se však neshodli na sestavení vlády. Další předčasné volby byly naplánované na červen. V této době byl odchod Řecka z eurozóny velice pravděpodobný. Obyvatelé vybírali své úspory z bank, což vedlo k neschopnosti bank vyplácet lidem jejich peníze. Čtyři největší řecké banky (National Bank of Greece, Alpha Bank, Eurobank a Piraeus Bank) dostali proto od Řeckého fondu finanční stability 18 miliard eur na posílení svého kapitálu. Nová vláda, vzešlá z červnových předčasných voleb se zavázala plnit plán navržený Evropskou komisí, Mezinárodním měnovým fondem a Evropskou centrální bankou. V reakci na plánované škrty zorganizovaly odbory generální stávky. Těchto stávek se zúčastnili státní zaměstnanci, celníci, soudci, státní zástupci, zaměstnanci ministerstva financí, daňoví úředníci, dále se stávek účastnili učitelé, železničáři a velké množství lidí v soukromém sektoru. Stávky vedly ke kolapsu v letecké, železniční i vodní dopravě. V hlavním městě nefungovala městská hromadná doprava, taxi televize a nevysílal ani

rozhlas. I přes tyto nepokoje vláda prosadila nový vládní program pro rok 2013, který počítal s velkým množstvím škrtů.

V roce 2012 byl rozpočtový schodek Řecka 15,7 miliardy eur, zatímco v roce 2011 činil tento schodek 22,8 miliardy eur. Deficit se tak v roce 2012 snížil na 8,1 % HDP z 9,4 % HDP v roce 2011. Pro rok 2012 bylo tedy dosaženo cíle vlády a mezinárodních věřitelů, kterým byl pokles schodku na 16,3 miliard eur, tedy na 8,4 % HDP.¹⁵

I přes tyto dílčí úspěchy situace v Řecku nebyla uspokojivá. Ekonomika neustále klesala a nezaměstnanost stoupala. Podle některých zdrojů míra nezaměstnanosti dosahovala 28%.¹⁶

Neuspokojivá situace v zemi vedla k několika dalším stávkám.

Teprve v roce 2014 došlo k mírnému zlepšení. Řecká vláda vykázala v tomto roce poprvé za posledních šest let mírný hospodářský růst a nezaměstnanost klesla na 26,6%.¹⁷

V roce 2015 se konaly předčasné parlamentní volby, které vyhrálo levicové hnutí SYRIZA a uzavřelo koalici s konzervativní stranou Nezávislí Řekové. Premiérem se stal Alexis Tsipras.¹⁸ Ten ihned po zvolení začal usilovat o nová jednání s věřiteli. Požadoval další odpuštění státního dluhu a vyhrožoval, že pokud jeho podmínky nebudou splněny dojde k odchodu z eurozóny a návratu k bývalé národní měně – řecké drachmě.¹⁹

Během několika posledních let se Evropská unie musí potýkat s mnohem významnějšími problémy, a proto se pozornost médií a tím i široké veřejnosti neupíná k Řecku.

Řecko však své problémy nevyřešilo. Ministři financí eurozóny se pravidelně scházejí a snaží se problém řešit. Poslední takováto schůzka se uskuteční 7. dubna 2017 na Maltě. Pokud se na této schůzce neodhlasuje další finanční pomoc pro Řecko, je velice pravděpodobné, že následný krach Řecka povede k jeho odchodu z eurozóny a možná i z Evropské unie. Podle Mezinárodního měnového fondu je dluh Řecka neudržitelný. Mezinárodní měnový fond, který je největším věřitelem Řecka predikuje, že pokud státní dluh poroste současným tempem, dosáhne do roku 2060 300 % ročního HDP Řecka. V roce

---

¹⁵ https://cs.wikipedia.org/wiki/Dluhov%C3%A1_krize_v_%C5%98ecku

¹⁶ <https://www.novinky.cz/ekonomika/303373-recko-zustane-sestym-rokem-v-recesi-stoupne-i-nezamestnanost.html>

¹⁷ <https://www.novinky.cz/ekonomika/348487-z-recese-jsme-po-sesti-letech-venku-hlasi-recko.html>

¹⁸ <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/359960-v-recke-vlade-prevazuji-ministri-ze-strany-syriza.html>

¹⁹ http://ekonomika.idnes.cz/merkelova-syriza-recko-0vf-/eko-zahranicni.aspx?c=A150131_103207_zahranicni_aha

2010, kdy se o Řecké krizi nejvíce mluvilo, dosahoval Řecký dluh 140% HDP, dnes je tento dluh více než 180% HDP.

Řecká krize neustupuje, naopak se neustále zhoršuje. Nepomáhá tomu ani odmítavý postoj řecké vlády v čele s Alexisem Tsiprasem, který v zásadě odmítá všechny reformy, které by zaručily Řecku vymanění se z bludného kruhu zadlužení. Požaduje pouze zmírnění nebo zcela odpuštění dluhů.

Podle plánu by mělo Řecko splatit část dluhu a to v hodnotě zhruba 8 miliard eur do letošního července, k tomu však potřebuje uvolnit další peníze (6,1 miliard eur) z tzv. třetího záchranného balíčku v hodnotě 86 miliard eur. Tyto peníze však nebudou uvolněny, dokud nebude schválena revize druhého záchranného balíčku, který Řecko již obdrželo a utratilo. Toto může trvat několik týdnů až měsíců. Řecko však dané peníze potřebuje velmi brzo. Kvůli tomuto problému je řecký premiér připraven svolat i mimořádný summit Evropské unie.²⁰

---

²⁰ <http://www.kurzy.cz/zpravy/420718-recko-je-znovu-na-scene-na-malte-se-rozhoduje-o-jeho-krachu/>

Závěr

V této práci jsem se snažil vymezit ty nejdůležitější problémy Evropské unie se zvláštním zaměřením na řeckou krizi. Jak z této práce vyplývá, řecká krize není jediným problémem, se kterým se Evropská unie potýká. Nesnažil jsem se hodnotit počínání představitelů Evropské unie, ani unie jako takové, pouze jsem se snažil upozornit na množství problémů, které Evropská unie má. Na jednotlivé problémy jsem se snažil nahlížet objektivně, a vždy když to bylo možné, jsem uváděl názory z obou stran problému.

Toto téma je dnes velmi aktuální. Evropa čelí mnoha nebezpečím a Evropská unie jako sdružení evropských států, musí na tato nebezpečí reagovat. Při zadávání této bakalářské práce bylo největším problémem Evropské unie Řecko. Než jsem však tuto práci stihl dokončit, objevilo se mnoho nových a mnohem závažnějších problémů. Myslím si, že tyto problémy jsou velmi důležité a proto jsem je zahrnul do své práce, avšak hlavní náplní této práce zůstává řecká dluhová krize.

Během několika posledních let se situace v Řecku mírně zlepšila, má však velice daleko od ideálního stavu. Doufejme, že se situace bude nadále lepšit a zanedlouho se Řecko „postaví na vlastní nohy“.

Při psaní této práce jsem měl veliké problémy s ověřenými zdroji informací, se kterými bych mohl pracovat. Jelikož se jedná o velice aktuální tematiku, neexistuje téměř žádná odborná literatura na toto téma. Musel jsem proto v drtivé většině případů pracovat s internetovými zdroji. Nejvíce mi v tomto ohledu posloužili různé zpravodajské servery, které se zabývají aktuální problematikou. Všechna takto získaná data jsem pečlivě ověřoval a snažil se najít grafy a statistiky z oficiálních zdrojů Evropské unie, které by je potvrdily.

Seznam literatury

Tištěné zdroje:

KLAUS, Václav. Evropa Václava Klause. Praha: Knižní klub, 2003. ISBN 80-242-1239-0.

KLAUS, Václav. Evropská integrace bez iluzí. Praha: Knižní klub, 2011. ISBN 978-80-242-3326-0.

DĚDEK, Oldřich. Historie evropské měnové integrace, od národních měn k Euru. Praha: Beck, 2008 ISBN 978-80-7400-076-8.

HOBZA, Alexandr. Evropská unie a hospodářské reformy. Praha: Beck, 2009 ISBN 978-80-7400-122-2.

PLKOVÁ, Božena; Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. Česká republika a EU. Praha: Krigl, 2010 ISBN 978-80-86912-39-4.

KOZÁK, Kryštof a kol. Dopady krize v euroatlantickém prostoru. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2012. 295 s. Bod. ISBN 978-80-7363-444-5.

Internetové zdroje:

Dohoda EU s Tureckem, 18. března 2016 | Vláda ČR. [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/dohoda-eu-s-tureckem--18--brezna-2016-148971/>

Uprchlícká krize a ČR [online]. [cit. 06. 04. 2017]. Dostupné z: <http://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2015/10/Uprchlick%C3%A1-krize-a-%C4%8CR.pdf>

Archiv.ihned.cz [online]. [cit. 06. 04. 2017]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-65676450-dnes-zacina-brexít>

Řecko je znovu na scéně, na Maltě se rozhoduje o jeho krachu [online]. [cit. 07. 04. 2017]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/zpravy/420718-recko-je-znovu-na-scene-na-malte-se-rozhoduje-o-jeho-krachu/>

Žádné dluhy vám odpouštět nebudeme, vzkázala řeckům Merkelová [online]. [cit. 20. 04. 2017]. http://ekonomika.idnes.cz/merkelova-syriza-recko-0vf-/eko-zahranicni.aspx?c=A150131_103207_zahranicni_aha

Archiv www.novinky.cz [online]. [cit. 15. 04. 2017]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/359960-v-recke-vlade-prevazuji-ministri-ze-strany-syriza.html>

Archiv www.novinky.cz [online]. [cit. 23. 09. 2014]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/348487-z-recese-jsme-po-sesti-letech-venku-hlasi-recko.html>

Archiv www.novinky.cz [online]. [cit. 29. 05. 2013]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/303373-recko-zustane-sestym-rokem-v-recesi-stoupne-i-nezamestnanost.html>

Dluhová krize. In: Wikipedia: the free encyklopedia [online]. [cit. 16. 04. 2017]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Dluhov%C3%A1_krize_v_%C5%98ecku

Archiv www.euractiv.cz [online]. [cit. 25. 03. 2011]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/ecko-potvrdilo-podvod-pi-vstupu-do-eurozny>

Parliamentary questions, E-3817/2003, Answer given by Mr Barnier on behalf of the Commission. 25. 2. 2004. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2003-3817&language=EN>

Úřad vlády České republiky [online]. [cit. 19. 03. 2016]. Dostupné z.
<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/dohoda-eu-s-tureckem--18--brezna-2016-148971/>

Institut pro politiku a společnost [online]. [cit. 01. 10. 2015]. Dostupné z.
<http://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2015/10/Uprchlick%C3%A1-krize-a-%C4%8CR.pdf>

Archiv Hospodářské noviny [online]. [cit. 29. 03. 2017]. Dostupné z.
<http://archiv.ihned.cz/c1-65676450-dnes-zacina-brexit>

Jakub Marian [online]. [cit. 14. 03. 2015]. Dostupné z. <https://cz.jakubmarian.com/dobry-den-v-evropskych-jazycich-mapa/>

Spojené státy americké In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 14. 04. 2017]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Spojen%C3%A9_st%C3%A1ty_americk%C3%A9

Největší nesmysly EU [online]. [cit. 29. 10. 2013]. Dostupné z.
<http://www.reformy.cz/zpravy/45-nejvetsich-nesmyslu-z-evropske-unie/>

Archiv Euro zprávy [online]. [cit. 16. 06. 2015]. Dostupné z.
<http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/123431-na-ostrove-lesbos-se-vzbouřili-imigranti-chceme-zit-jako-lide-volali-recka-police-je-zbila/>

Archiv Euro zprávy [online]. [cit. 20. 03. 2015]. Dostupné z.
<http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/116043-s-imigranty-mohou-prijit-do-eu-teroriste/>

Archiv Euro zprávy [online]. [cit. 22. 04. 2015]. Dostupné z.
<http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/118783-imigranti-jsou-jako-svabi-sokovala-novinarka-nasledovala-ostra-reakce/>